

**6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PARAGRAF YAZMA BECERİLERİNE
YÖNELİK ETKİLİ DÖNÜT VEREBİLME: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

Emre ŞOLT BAKICI

HAZİRAN 2019

**6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PARAGRAF YAZMA BECERİLERİNE
YÖNELİK ETKİLİ DÖNÜT VEREBİLME: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

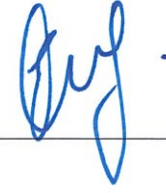
**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

EMRE ŞOLT BAKICI

**EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ DALINDA
YÜKSEK LİSANS DERECEŐİ İÇİN GEREKLİ ÇALIŞMALAR YERİNE
GETİRİLMİŐTİR**

HAZİRAN 2019

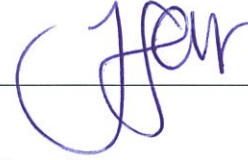
Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Dr. Öğr. Üyesi Enisa MEDE

Enstitü Müdürü

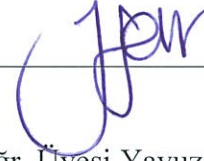
Bu tezin Yüksek Lisans derecesinde bir tez olarak gerekli çalışmaları yerine getirdiğini onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz SAMUR

Koordinatör

Okuduğumuz bu tezin Yüksek Lisans derecesinde bir tez olarak onaylanması, düşünçemize göre, amaç ve kalite olarak tamamen uygundur.

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz SAMUR

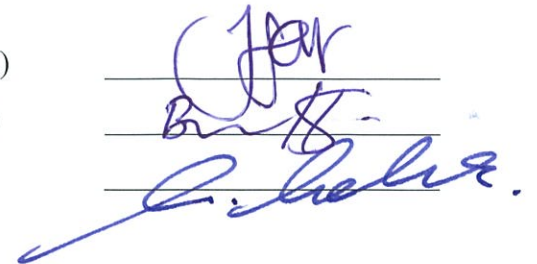
Tez Danışmanı

Komite Üyeleri

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz SAMUR (BAU, BÖTE)

Dr. Öğr. Üyesi Burak ŞİŞMAN (İÜC, BÖTE)

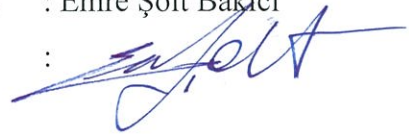
Doç. Dr. Hatice Necla KELEŞ (BAU, EB)

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Ad, Soyad : Emre Şolt Bakıcı

İmza :

ÖZ

6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PARAGRAF YAZMA BECERİLERİNE YÖNELİK ETKİLİ DÖNÜT VEREBİLME: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Bakıcı Şolt, Emre

Yüksek Lisans, Eğitim Teknolojileri Yüksek Lisans Programı

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Yavuz SAMUR

Haziran 2019, 80 sayfa

Bu eylem araştırmasının amacı Türkçe dersinde öğrencilerin yazma becerileri ile dönüt arasındaki ilişkiyi anlamak ve öğrencilerden alınan dönüt ile de gelecekteki yazma çalışmalarına yönelik bir plan oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda yedi hafta süresince 6. sınıf öğrencilerinin yazma çalışmalarına verilen dönütlerin öğrencinin yazma becerisindeki başarısını arttırdığı ve verilen dönütler hakkında öğrenci görüşleri toplanarak bulgulanmaya çalışılmıştır.

Bu eylem araştırmasında öğrencilerin yazma ödevleri, öğrenci anketi, izleme ve erişim testi puanları, araştırmacı gözlem notlarından toplanan verilerle çalışılmıştır. Öğrenci yazma ödevlerinden ve anketinden gelen bulgular arasındaki örüntüler, bağlantılar, tekrar eden hatalar kodlanıp kategorize edilerek, izleme ve erişim testleri puanları ise ortalamaları alınarak analiz edilmiştir. Araştırmacının gözlem notları ise tümevarım analizinde elde edilen bulguları desteklemek ve özel durumları aktarmak için kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin dönüt aldıklarında başarılarının arttığı ve öğrencilerin sözlü, bireysel, açık bir dille dönüt almayı tercih ettikleri bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Yazma, Paragraf, Dönüt.

ABSTRACT

EFFECTIVE FEEDBACK ON PARAGRAPH WRITING SKILLS OF 6TH GRADE STUDENTS: AN RESEARCH OF ACTION

Bakıcı Şolt, Emre

Master's Thesis, Master's Program in Education Technology

Supervisor: Assist. Prof. Yavuz SAMUR

June 2019, 80 pages

The aim of this action research is to understand the relationship between writing and feedback aimed at improving students writing skills in Turkish lessons and to create a plan for future writing studies with feedback from students. For this purpose, seven weeks long writing work were made with 6th grade students and each student has received feedback on every writing experience. It has been tried to find out whether the given feedback has increased the success of the students writing skills and collected student opinions about the given feedbacks.

The research is supported with written homeworks of students, student survey, monitoring-access tests and researcher observation notes. With finding of patterns, links and recurring errors from the student writing homeworks and surveys, and the scores of the access tests were analyzed based on the averages. The observation notes of the researcher were used to support the findings obtained in the analysis and to convey specific conditions. When they received feedback, the achievement of students were seen to increase.

Keywords: Turkish, Writing, Paragraph, Feedback.

TEŞEKKÜR

Yazma, yaratıcı düşünmeyi de beraberinde getirir. Bununla birlikte yazma, okuma eylemi ile de iç içedir. Yazı yazan her insan yazar olmak zorunda değildir, ancak yazılı kültürde yaşayan bir birey olarak yazmamak da bir eksiklikler. Gerek biçim gerekse içerik bakımından duygu ve düşüncelerini düzgün bir yazılı anlatımla ortaya koyan öğrenci, bu becerisini yalnızca Türkçe derslerinde değil, diğer tüm derslerde ve tüm yaşamı boyunca yazacağı en küçük notta bile uygulayabilir. Bu sebeple öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimine yönelik dönütün öneminin incelendiği bu çalışmanın yürütülmesi ve tezin düzenlenmesi sürecinde kıymetli vaktini aldığım, yaşamım boyunca bilgi ve tecrübelerinden yararlanacağım değerli danışman hocam Dr. Yavuz SAMUR'a, desteklerini esirgemeyen MEF Okulları Türkçe Bölümü ailesine ve Dilek MERT'e teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
Bölüm 1: Giriş	1
1.1 Teorik Çerçeve	1
1.1.1 Dil gelişimi	1
1.1.2 Ana dil eğitimi	2
1.1.3 Yazma öğretimi ve dönüt	3
1.1.4 Eleştirel düşünmenin yazmaya etkisi	4
1.1.5 Dijital çağın gereksinimleri	5
1.2 Problem Durumu	6
1.3 Çalışmanın Amacı	7
1.4 Araştırma Soruları	9
1.5 Araştırmanın Önemi	9
1.6 Tanımlar	10
Bölüm 2: Alan Yazın Taraması	12
2.1 Yazma Eğitimi	12
2.2 Süreç Odaklı Yazma Eğitimi	13
2.3 Biçimlendirici Değerlendirme ve Dönüt	15
2.4 Dönütün Görevleri	17
2.5 Dönüt Türleri	17
2.6 Yazma Eğitiminde Kullanılan Dönüt Çeşitleri	19
2.7 İlgili Araştırmalar	24
Bölüm 3: Yöntem	31
3.1 Araştırma Modeli	31

3.2 Evren ve Katılımcılar	32
3.3 Verilerin Toplanması	33
3.3.1 Veri Toplama Araçları	35
3.3.2 Veri Toplama İşlemleri	35
3.3.3 Veri Analiz İşlemleri	36
3.3.4 Geçerlik ve Güvenirlik	44
3.4 Sınırlamalar	45
Bölüm 4: Bulgular.....	45
4.1 Temaya Uygun Paragraf Yazma Çalışmasından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	46
4.2 İzleme Sınavından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	48
4.3 İzleme Geri Besleme ve Erişim Hazırlık Ev Ödevinden Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	49
4.4 Erişim Sınavından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	50
4.5 Ev Ödevinden Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	52
4.6 Öğrenci Anketinden Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	54
Bölüm 5: Tartışma ve Sonuçlar	56
5.1 Araştırma Sorularının Bulgularının Tartışılması.....	56
5.2 Öneriler.....	60
KAYNAKÇA.....	63
EKLER.....	69
A. Temaya Uygun Paragraf Yazma Ev Ödevi	70
B. İzleme Sınavı Paragraf Yazma Becerisini Ölçen Soru	71
C. İzleme Geri Besleme ve Erişim Hazırlık Ev Ödevi	72
D. Erişim Sınavı Paragraf Yazma Becerisini Ölçen Soru	73
E. Ev Ödevi	75
F. Öğrenci Anketi	76
ÖZGEÇMİŞ	80

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLÖLAR

Tablo 1	Yazma Eğitimi Yaklaşımlarının Karşılaştırılması	14
Tablo 2	Yazma Eğitiminde Dönüt Türleri Çizelgesi	19
Tablo 3	Öğrenci Mevcudu ve Cinsiyetleri	32
Tablo 4	Veri Toplama Çalışma Takvimi	43
Tablo 5	Öğrencilerin İlk Paragraflarındaki Hatalar	46
Tablo 6	Öğrencilerin İzleme Sınav Puan Ortalamaları	48
Tablo 7	Öğrencilerin Eriş Sınavındaki Paragraflarına Aldıkları Dönütler	50
Tablo 8	Şubelerin Ortalamalarının Karşılaştırılması	57
Tablo 9	Eriş Sınavındaki Paragraflarda Yapılan Hatalar	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİLLER

Şekil 1	Temaya Uygun Paragraf Yazma Ödevinde Öğrencinin Paragrafı ve Metin İçi Verilen Dönütün Örneği	34
Şekil 2	İzleme Sınavında Öğrencinin Paragrafı ve Verilen Dönütün Örneği	36
Şekil 3	İzleme Geri Besleme Çalışmasında Öğrencinin Paragrafı ve Verilen Dönüt Örneği	37
Şekil 4	Erişi Hazırlık Ev Ödevinde Öğrencinin Paragrafının Örneği	38
Şekil 5	Erişi Sınavında Öğrencinin Paragrafı ve Verilen Dönüt Örneği	39
Şekil 6	Classroomda Paylaşılan Ev Ödevinin Ekran Görüntüsü	39
Şekil 7	Verilen Form Ödevinin Ekran Görüntüsü	40
Şekil 8	Verilen Form Ödevinin İkinci Ekranının Görüntüsü	40
Şekil 9	Öğrencilerin Paragraflarının Örneği	41
Şekil 10	Paragrafların E-tablodaki Ekran Görüntüsü	41

Bölüm 1

Giriş

Bu bölümde, araştırmanın teorik çerçevesine, problem durumuna, araştırma sorularına, araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına ve araştırmada kullanılan tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Teorik Çerçeve

Dil; insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle ve işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban olarak tanımlanmıştır (TDK, 2010). Aksan (2009)' a göre dil; düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş simgesel bir dizgedir. Bu tanımlardan yola çıkıldığında dilin, bir anlaşma aracı olmasının yanı sıra insanların kendilerini ifade etmelerinden – işaret ve basit seslerle- başlayarak anlamlara ulaşabilmeleri ve eserler ortaya koyabilmeleri önemini de ortaya koymaktadır (Akgündüz vd. 2016). İlk insanlardan başlayarak insanın yaşamı ve kendisini anlama / anlamlandırma hatta hayatta kalma, varlığını sürdürebilme sürecinde başvurduğu temel araç dildir.

1.1.1 Dil gelişimi. Hudson ve Thames, konuşma dilinin ortaya çıkışı ile insanın iki ayak üzerinde durabilmeye başlaması arasında bağlantı olduğunu düşünmektedirler. İnsanoğlu, dik duruşla birlikte ellerini ve kollarını kullanabildiğinden artık dişleriyle yaptığı kesici aletleri yapmayı bırakmıştır. Dolayısıyla insanın dişleri de küçülmeye başlamış bu da dişlerin konuşmaya yardımcı olmasını sağlamıştır (akt. Watson 2014). Bununla birlikte dil, erken dönem insanları arasında iletişimi sağlamış, bu da erken dönem insanların aralarında hiyerarşi kurmalarına ve sosyal yapılanmalarına olanak sağlamıştır (Harari, 2016).

Dil gelişimine gelindiğinde ise farklı görüşler bugün hâlihazırda bilim dünyasında yerini almaktadır. Çocukta dil gelişiminin, çevrede pekiştirilerek biçimlendiğini savunan “Davranışçılar”, bunun olgunlaşma süreci ile ortaya çıkan biyolojik temellere bağlı olduğunu, insanların doğuştan dil öğrenmek için özel bir

mekanizmaya sahip olduğunu kabul eden “Psikolinguistik Kuramcılar” ve konuşmanın gözlem ve taklit yoluyla kazanıldığını savunan “Sosyal Öğrenme Kuramcıları” bu alanda farklı görüşler savunmaktadırlar. Dil gelişimi, bebeklikten itibaren agulama, tek sözcük evresi, telgrafik konuşma, ilk gramer süreci olmak üzere çeşitli dönemlerden geçerek gerçekleşir. Olgunlaşma, diğer gelişim alanları ve çevre dinamikleri de dilin gelişimini etkiler (Yeşilyaprak, 2010).

1.1.2 Ana dil eğitimi. Söz konusu ana dil eğitimi olduğunda ana dili öğretim programının durağan bir yapının dışına çıkarak dünyada eğitim alanında ortaya çıkan gelişmelerden ve yeniliklerden faydalanılarak hazırlanması da bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Keza eğitim programlarının çağın getirdiklerine göre yeniden yapılandırılması kaçınılmaz, oldukça gerekli ve olağan bir durumdur (Yaman ve Dağtaş, 2015). Bu gerekçelerle MEB, 2015 yılında görüşmelere başlayarak “*Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*” nı 2017 yılında tekrar düzenlemiş ve program, ilk defa 5.sınıf düzeyinde uygulanmak üzere kademeli olarak yürürlüğe konmuştur.

Programın temel becerileri arasında iş birliğine dayalı öğrenmenin önemine sosyal beceriler yönünden yaklaşılırken eleştirel düşünme, yenilikçi düşünme becerisi, estetik duyarlılık ve estetik eğitimi üzerinde başlıklar açılmış ve bu başlıklar ayrıntılandırılmıştır. Program bireyi önemsemekte ancak tek başına değil bir “dünya aile”sinin içinde ele almaktadır. Bu yönüyle de yenilikçi ve yaratıcı gençler hedefler ki bilgi teknolojilerinin derslerde kullanılmasının gerekliliği üzerinde 2006, 2015 müfredatlarında olduğu gibi aynı şekilde önemle durmaktadır.

Türkiye Yeterlilikle Çerçevesi (TYÇ) kapsamında temel beceriler arasında “Ana dilde İletişim” kavramı yer almaktadır (MEB, 2017: 5). Bu başlığın açıklamasında da öğrencilerin temelde dil bilinci ile bunun etkisinin farkında olmalarının sağlanması ve hayatta edindikleri bu becerileri kullanmalarının önünü açabilme hedeflenmektedir.

1.1.3 Yazma öğretimi ve dönüt. Bütün bu yeniliklerle birlikte öğretim programında dönütün “sürekli” sağlanması anlayışı benimsenmiş ve programın ölçme değerlendirme faaliyetleri buna göre yapılandırılmıştır. “Tanıma” , “izleme” ve “sonuç” olmak üzere üç farklı ölçme ve değerlendirme faaliyetini ayrıntılı olarak açıklamıştır (MEB, 2017: 7). Bununla birlikte 4-8. sınıf düzeyinde özellikle sonuç odaklı ölçmenin gerekliliğinden bahsedilmiştir. Bu durum öğretim sürecinde sürekli dönüt vermenin önünü tıkamaktadır çünkü süreç odaklı ölçme değerlendirme genel kabul olarak eğitim sistemimizde yer almamaktadır. Dolayısıyla eğitim sistemimizdeki ölçme değerlendirme, öğrencinin neyi ne kadar bildiğini ölçmektedir.

Dönüt vermede amaç, hiçbir zaman öğrenciyi yargılamak değil onun bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak gelişimine katkı sağlamaktır. MEB, 2017 Türkçe Öğretim Programını hazırlarken daha önceki programın aksine dil bilgisi ve yazım kurallarını öğrencilerin gelişimlerini göz önünde bulundurarak aşamalı bir yoğunluk içinde arttırmıştır. Bu kademeli arttırma; okuma, anlama ve söz varlığını zenginleştirme becerisine dayalı etkinliklerin çoğalmasına olanak sağlamıştır. Bu durum, süreci dil bilgisi kazanımlarıyla doldurmaktan kurtarıp zenginleştirmiştir. Yanı sıra eski programda bulunan dil bilgisi becerisi, yazım kuralları ve noktalama işaretleri kazanımları, tek başlık altında yazma becerisi kazanımlarına eklenmiştir.

Yeni öğretim programında da etkinliklere ağırlık verilmektedir, ancak nitelikli liselere öğrenci yerleşiminin çoktan seçmeli sorularla yapılması da programla gerçeğin uyuşmadığının da göstergesidir. Yerleştirme sınavları arz talep üzerinden ele alındığında çoktan seçmeli sorulardan başka bir seçenek olmadığı gerçeği de önümüzde durmaktadır.

Bu çalışma, 6.sınıf Türkçe dersi yazma kazanımlarından aşağıdaki kazanıma yönelik yapılmıştır.

“T.6.4.2. Bilgilendirici metin yazar.

a) Öğrencilerin konu ve ana fikri belirlemeleri, buna göre giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde yazacaklarının taslağını oluşturmaları ve ilk paragrafta amaçlarını ifade etmeleri sağlanır.

b) Öğrenciler yazılarında günlük hayattan örnekler vermeleri için teşvik edilir” (MEB, 2017, s.44).

Yazma eğitiminin temel ilkeleri ve yazma eğitimi yaklaşımı belirlenirken aşama aşama, sürece yayılarak ilerlenmelidir. Örneğin öğrencilere cümle ve paragraf düzeyinde bazı beceriler kazandırıldıktan sonra daha büyük metin birimleri oluşturmaya dönük çalışmalar yaptırılması yararlı olacaktır (Coşkun, 2009). Bununla birlikte görülen zorluklardan biri de bir dil becerisi olarak yazmanın okumadan beslenmesidir ve öğrencilerde kitap okumayla birlikte gelişen eleştirel düşüncenin eksikliğidir.

1.1.4 Eleştirel düşünmenin yazmaya etkisi. Eleştirel düşüncenin eksikliğine yükseköğretim kurumlarında rastlanması, ilköğretimden beri süregelen nitelsiz bir eğitim öğretim anlayışının doğal bir uzantısı olarak görülmektedir. Eleştirel düşünme, öğrencilere okuma sevgisinin ve alışkanlığının aşılmasının yanı sıra düşünmeye ağırlık veren bir ders programının hazırlanması ve uygulanması ile kazandırılabilir (İpşiroğlu, 2015).

Düşünmenin dünyayı anlamlandırma, zihinde bir kalıba sokma olduğunu varsaydığımızda eleştirel düşünme, bir yerde düşünmeyi açıklayabilme ve geliştirebilmek için düşünme hakkında da düşünmedir. Öğrenciler, zihninin çalışma şeklini anladığında daha etkili bir biçimde düşünecek, daha önceden bildiklerini uygulamaya koyacak ve kendi düşüncelerine değer biçerek ön öğrenmelerini de yenileceklerdir (Çubukçu, 2011).

Eleştirel düşünme temelde bilgiyi etkili bir şekilde elde etme, değerlendirme ve kullanabilme yeteneğiyle eğilimine dayandırıldığında Türkçe dersinde metinle öğrenme önemini daha da yüksek bir konuma oturtmuştur. Dünyayı, kendini algılama ve anlamlandırma biçimi olarak edebi metinlerden yararlanmak, edebi metinlerin varlık kategorisini değerlendirirken kendinden çıkıp karakterlere bürünmek ve karakterler gözünden onların dünyasını anlamak öğrencinin düşünme becerisini geliştirecektir.

Eleştirel düşünmenin tutarlılık, birleştirme, uygulanabilme, yeterlilik ve iletişim kurabilme boyutları bulunmaktadır. Eleştirel düşünme, bir bütündür. Öğrenci, eleştirel düşünme becerisi edinmeye yaklaştığında düşüncedeki çelişkileri ortadan kaldıracak, düşünceyi tüm boyutları ile ele alacak, anladıklarına anlayabildiklerini de ekleyerek uygulanabilir hâle getirecek, deneyimlerini ve sonuçlarını sağlam bir zemine oturtup sorgulayabilecek ve düşüncelerini birleştirerek anladıklarını çevresine anlaşılabilir bir dilde aktarabilecektir (Demirel, 2011).

Bu durumda ilkokuldan başlayarak öğrencilerin okuma anlama becerisinin gelişimine büyük önem verilmelidir. Tabii burada öğretmenlerin de okuma becerisinde kullandığı strateji, yöntem ve tekniklerle birlikte, okuma ve anlama becerisine yüklediği anlam da önemli bir yer arz etmektedir ki öğretim programlarına uygun hazırlanan öğretim materyalleri, MEB ders kitabı dışında seçilen metinler, verilen ödevler, sınıf içi uygulamalar da anlamlı bir şekilde biçimlenebilsin.

Okuma anlama öğretiminin tarihi sürecinde yapılan uygulamalar incelendiğinde de öğretmenlerin programı uygulayan teknik elemanlar gibi yer aldığı da görülmektedir. Nitekim öğrenenin kazanması gereken hedeflere yer verilirken öğretmenin rolüne ilişkin açıklamaların yeterli olmadığı fark edilmiştir. Dolayısıyla günümüzde hâlihazırda davranışçı ekolle devam eden bir okuma anlama becerisi öğretimi süregelmiştir, öğretmenler okuma becerilerini izleme sürecinde öğrencileri sorular ve etkinliklerle karşı karşıya getirmekte ve onlardan tepkide bulunmalarını beklemektedir (Akyol ve Ateş, 2013).

1.1.5 Dijital çağın gereksinimleri. Düşünmeyi öğrenme sürecinde metinle ilişkide olan öğrenciler, aynı zamanda yaşadığımız çağın çocuklarıdır. Yaşadığımız yüzyılın gereksinimlerini göz ardı ederek programı yenilemeden yapılan bir öğretim uygulamasında ana dilinden soğuyan öğrenci kitlesi var etmenin yanında yukarıda sayılan hedeflere ulaşmada zorluklar ve aksaklıklar yaşanabileceği de öngörülmelidir. Kaldı ki bu yaşanan aksaklıklar üniversite yıllarına kadar devam edebilir. Üstelik okuma ve anlama becerisi sadece dil eğitiminin değil diğer sosyal bilimlerin yanı sıra teknik alanlarda okuyanlara yönelik de son derece yararlıdır. Kitap okuyan, okuduğunu özümseyen, okuduğundan çıkarımlarda bulunabilen hatta yaşamını kendi düşünce dünyasının üzerine kurgulayabilen bireylerin de mutlu ve üretken oldukları su götürmez bir gerçekliktir.

Eğitim ve öğretimin gerçek amacı da ihtiyaçlar hiyerarşisinin en tepesindeki “kendini gerçekleştiren” bireyler yetiştirmek olmalıdır. Bu gerekçelerle gelişen teknoloji ve bilim, öğretim programlarını da yenilenmeye ve çağın gereksinimlerine ayak uydurmaya bir nevi zorlamıştır. Nitekim “çoklu medya” kavramı ve çoklu medyadaki bilgilerin güvenilirliğinin sorgulanmasının bir kazanım olarak programa yansıtılması da bu zorunluluğun bir parçasıdır (MEB, 2017). Öğrenciler artık bilgiye çok daha hızlı ulaşabiliyor ve etrafları her an dijital bir araçla kuşanmış durumda bulunuyor. Bilgisayarın ve türevlerinin yaşamımızdaki yeri ve önemi üzerinde

herkesin birleştığı ancak eğitimde tartışılan bir konu olma özelliğini sürdürmenin yanı sıra bilgisayarın eğitime destek ama eğitim öğretime seçenek olmadığına da her durumda ve her yerde hatırlatılması oldukça yerinde olacaktır (Baykal, 1986).

1.2 Problem Durumu

Yapılandırmacı yaklaşımın “Dil, sosyal bir etkileşim aracıdır.” görüşünün yayılmasıyla bireyler de sosyal aktör rolünü üstlenmiştir. Dolayısıyla da bireyler, toplumda farklı görev ve sorumlulukları yerine getiren kişiler durumundadır. Bireyler, bu görev ve sorumluluklarını yerine getirirken de çeşitli dil alanlarını kullanırlar. O yüzden öğrencileri de hayata hazırlamak, dili okul dışında etkili ve anlamlı kullanmalarını sağlamak için etkinlik yaklaşımı ön plana çıkmıştır (Güneş, 2012). Bu etkinlikler içinde yazma kazanımına yönelik olanlar önemlidir çünkü bireyin kendisini yazıyla ifade etmesi, yazdıklarını düzenlemesi ve yazdıklarına son şeklini vermesi hayatının ilerleyen dönemlerinde de gerekli olacaktır.

6.sınıflarda yazma öğretiminde sürece dayalı yazma çalışması, alan yazında izlenen yolla aynı şekilde yürütülmektedir.

- Hazırlık (Kısa ve uzun vadeli)
- Planlama
- Taslak oluşturma
- Gözden geçirme
- Düzeltme
- Yayımlama (Tekşan, 2001).

Sürece dayalı yazma eğitimi erişti sınavlarının otuz puanlık kısmının puanlanmasında kullanılmaktadır. Öğrencileri bu yazma sınavına hazırlamak, bütün parçayı oluşturmak için küçük parçadan başlatmak, paragrafın yapısını öğretmek ve öğrencilerin tüm yazmalarına bireysel ve toplu dönütler verilmesi gerekmektedir. Etkili bir dönüt verilebilmesi için de sınıf ortamının ve dinamiklerinin biçimlendirici değerlendirme yapmaya uygun olması gerekmektedir.

Öğrencilerden bilgilendirici bir metin yazmaları istendiğinde giriş, gelişme ve sonuç paragraflarının neleri içermesi gerektiği konusunda yaşadıkları zorluklar yazılarından anlaşılmaktadır. Bununla birlikte paragraf seviyesinde yazma çalışması yapması gereken öğrenciler, cümle seviyesinde yeterli başarı sağlamakla birlikte

cümlelerden paragraf oluşturma konusunda sıkıntı çekmektedirler. Paragraflarındaki cümleler birbirinden bağımsız şeklindedir. Bu durum sürece dayalı yazma çalışmasında metin oluştururken daha büyük problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Paragraf yazma becerisini kazanmamış öğrencilerden bir metin oluşturmasını beklemek, geleneksel bir yaklaşım tarzı olacaktır. Paragraf içeriği ve yapısı ile ilgili nesnel olgularla (konu, ana düşünce, yan yargılar, örneklendirmeler; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin özellikleri) ilişkili gerçekler; öğrencilerin okuma bilgisinin düşüklüğü sebebiyle kısıtlı kelime hazinesi, neyi nasıl açıklayacağını bilememe, düşüncesini zenginleştirmede zorlanma, cümledeki mecazî anlatımları anlamakta zorlanma, bir önceki yıl öğrendiklerini transfer etmekte zorlanmaları sebebiyledir.

Mevcut durumun olası sonuçları ise ifade yeteneklerinin zayıflığı, sürece dayalı yazma çalışmasında paragraf yazmadığı için metin oluşturamamaları, kısa metinler yazamamaları, yazma heveslerinin düşüklüğü, yazmaya karşı olumsuz tavır içinde olmaları şeklinde sıralanmaktadır. Bununla birlikte sürekli, durmaksızın gelişen teknolojinin olumsuz yönlerinden birini yazma öğretimine yansımalarından görülmektedir. Öğrenciler, sosyal medya dilini yazma öğretimindeki etkinliklere yansıtılmaktadırlar ve yazı dillerinde hem içerik hem de biçim olarak ciddi ifade bozuklukları oluşmaktadır. Öğrencilerin teknoloji ile çok fazla ilişki içinde olmaları, duygu ve düşüncelerini mantık zinciri şeklinde kendi bakış açıları ile yazarlarken standart Türkçe dışında bir dile ve yanlış yazımlara yönelmelerine de sebebiyet vermektedir (Büyükkarcı ve Müldür, 2017).

Bütün mevcut sorunlar art arda sıralandığında ve birbirlerine etkisi ele alındığında ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin mevcut problem durumu, verilen ölçütlere uygun paragraf yazamamalarıdır. Öngörülen olası problem durumu ise verilen dönütlere rağmen istenen ölçütlere uygun paragraf düzeyinde metnin küçük parçasını oluşturamamalarıdır.

1.3 Çalışmanın Amacı

Yazmak, ancak bol bol bu eylemi yaptığımız sürece geliştirebileceğimiz, süreçle birlikte eğitimi zorunlu olan ve öğretmenin her aşamada öğrencinin yanında olmasını gerektiren bir beceridir. Yazılı anlatım çalışmalarının en önemli basamağı, öğretmenin dönütte bulunmasıdır. Gerek sınıfta öğrencilerle birlikte yapılan toplu düzeltme çalışmalarında gerekse sınıf dışında öğrenci ürünlerini okurken yaptığı

düzeltilme ve değerlendirmelerden sonra dönüt vermesi gerekmektedir. Bu uygulama, öğrencilerin yazma becerisine doğrudan etki etmektedir (Göçer, 2011). Nitekim öğrenci, kendi ürününün öğretmen tarafından tepki alması sonucunda da gelişir, yetişir (Göğüş, 1978).

Yıldız'a göre (2003) yapılan yazma etkinliklerinin sonuçlarını, öğrencinin, öncesi ve sonrası başarı durumunu da içeren dönütün de öğrenciye bildirilmesi gerekmektedir. Öğrenciye yazma etkinliklerindeki durumu ile ilgili dönütte bulunurken yapıcı olmak gerekmektedir. Öğrencinin yazma çalışmaları dikkatle incelenmeli, öğrenciye olanak, vakit ve ipuçları verilmelidir ki eksilerini artıya dönüştürebilsin (Yılmaz, 2010).

Öğrencilerin etkili bir yazılı anlatım becerisine sahip olmasında çalışmalarının değerlendirilmesinin payı yadsınamaz. Ürünlerinin incelenmesi sonucunda dönütte bulunulması, öğrencilerle birlikte düzeltme çalışmalarının yapılması sürecin en önemli aşamasıdır. Bu uygulama, öğrencilerin yazma yeteneklerini keşfetmeleri, yaptıkları yanlışları düzeltmeleri ve etkili bir yazılı anlatım becerisi kazanmaları için yazma sürecinin olmazsa olmaz aşamasıdır (Göçer, 2011).

Yapılan araştırmalardan yola çıkılarak bu çalışmada, öğrencilerin paragraf düzeyinde duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri amaçlanmıştır. Öğrenciler çalışma boyunca paragraflar yazmışlar ve her paragraflarına dönüt almışlar, ardından düzeltme işlemi yapmışlardır.. Demirel (1999)'e göre yazma eğitiminin ana ilkesi yazdırmaktır. Bununla birlikte Göçer ve Tabak (2013) çalışmalarında yazma becerisini alt başlıklar halinde ele almışlar ve öğrencilerin yazma becerisinin istenilen düzeyde olmamasının tek sebebi olarak programdaki yazma yaklaşımıyla uygulamadaki yaklaşımın farklılığını bulmuşlardır. Daha çok ürün odaklı yazma eğitimi yapılmaktadır.

Sürece dayalı yazma eğitiminin paragraf düzeyinde uygulanmasındaki amaç şudur: Metni oluşturmak için önce daha küçük parça olan paragraf üzerinde öğretim yapılmalıdır. Cümle düzeyinin iyi kurulmasıyla, her cümlenin kendinden öncekine hem yapı hem anlam bakımından iyice bağlanmasıyla, cümleden cümleye geçerken bağlayıcı unsurların kullanılmasıyla doğal geçişler meydana gelmekte ve bu meydana gelişler de iyi bir paragraf yapısı sağlamaktadır.

Çalışmanın amacı, öğrencilerin sürece dayalı yazma eğitiminin ışığında öğretmeninden aldığı dönüt sayesinde çalışmalarını paragraf düzeyinde yapıp sağlam bir yapısı olan metin oluşturmaya yönelik becerilerini geliştirmektir.

Çalışmanın ikinci amacı, öğretmen açısından ulaşılabilir amaç olup verilen dönütler ve yazma çalışmaları hakkında öğrenci görüşlerini alarak yazma öğretimine yönelik çalışmanın etkinliklerini farklılaştırmayı sağlayarak bir plan oluşturmaktır.

1.4 Araştırma Soruları

Bu çalışmada yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda şu iki soruya cevap aranmıştır:

- 1) Ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin paragraf yazma sorularındaki başarıları öğretmeninden aldığı dönütler sayesinde artar mı?
- 2) Öğrencilerin, öğretmenin verdiği dönütler hakkındaki düşünceleri nedir?

1.5 Çalışmanın Önemi

Yazma kazanımına ait çalışmalar, öğrencilerin ana dilleriyle etkileşimini geliştirmekte ve düşüncelerini yazılı olarak ifade etme becerilerinin gelişimine olanak sağlamaktadır. Yazı dili, özenli, düzenli, üzerinde düşünerek oluşturulmuş bir dildir (Adalı, 2009). Öğrenciler; deneyimlerini, gözlemlerini, duygularını, düşüncelerini ve okuyarak edindikleri bilgileri yazıyla ifade ederken kendiyle de bir iletişime girmekte, kendini anlamakta ve anlatmaktadır. Özbay (2009) da yazma eylemini insanın kendini dışa vurduğu davranışlardan biri olarak görmektedir. Yani sıra ortaokuldan mezun öğrenciler, liseye gittiklerinde de yazma becerisine yönelik çalışmalar yapacaklar, notlar alacaklar. Yazma eğitiminin uzak hedefleri arasında sosyal yaşamda kendilerini yazıyla ifade edebilecek bireyler olabilmeleri, en basitinden bir dilekçe, bir kaza raporu yazabilmeleri yer almaktadır.

Belirtilen noktalar ışığında alan yazında yazma becerisine ait çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmada ise sürece dayalı yazma eğitimi paragraf düzeyinde yapılmış ve öğrencinin her paragrafına dönüt verilmiştir. Çalışmada dönütün, bir metnin küçük yapısı olan paragraf düzeyi üzerinden verilmesinin asıl nedeni, öğrencilerin büyük yapılar olan metinleri daha kolay yazabilmelerini sağlamaktır.

Öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesini ve istendik davranışları göstermesini isteyen her öğretmen dönüt ve düzeltme yöntemlerine önem vermelidir. Dökmen (1982)'in ifade ettiği gibi dönüt ve düzeltme öğretimde kullanılması gereken çok önemli bir unsurdur. Öğrenci neyi ne kadar kavradığını, nasıl bir bakış açısı edinmesi gerektiğini, metin yazarken düşünsel aşamada hangi yolları kullanacağını, kelimelerin arkasında gizli olan anlamları nasıl kavrayacağını ve bunları nasıl ifade edeceğini ancak uygun, etkili dönüt aldıktan ve gerekli düzeltmeleri öğretmenin destekleyici ve yol gösterici rolüyle başaracaktır.

Bu çalışmada yazdığı her paragrafına dönüt alan öğrenciler kendi yazmasına bakıp, hatasını görüp, daha iyisini yapmak üzere düzeltme işlemi yaparken hayatta kendisine en çok yardımcı olacak becerileri kazanacaktır. Bununla birlikte dönüt verme ve düzeltme öğretmen ve öğrenci taraflı bir öğretim yöntemidir. Çalışmada dönütler ve yapılan yazma çalışması hakkında öğrencilerin fikirlerinin alınması gelecekteki yazma çalışmalarına yönelik daha etkin bir plan oluşturmak adına öğretmen için oldukça önem taşımaktadır.

1.6 Tanımlar

Paragraf

Bir yazıyı yazarken düşünceler belirli noktalarda yoğunlaştığından bu düşünce örüntüsünü paragraflandırma yöntemiyle belirtiriz (Özdemir, 2005). Her paragrafın kendisi ayrı bir konu taşıyan, bir metni oluşturan cümlelerden sonraki anlamlı en küçük birimden biridir. Her paragrafın o metni tamamından çıkabilecek yargıyı ya da yargıları destekleyen yan düşünceleri vardır.

Süreç odaklı yazma eğitimi

Yazma eğitimi yaklaşımları açısından ürün ve süreç odaklı yazma eğitimi, geleneksel ve çağdaş anlayış çerçevesinde yürütülen iki tür öğretim yöntemidir. Süreç odaklı yazma eğitiminde, öğrenci çeşitli aşamalardan geçtikten sonra yazısının son şeklini oluşturur. Süreçteki her bir aşamada da öğretmenin yanı sıra akran dönütü de alır. Önemli olan öğrencinin geçtiği her aşamada dönüt alarak düzeltme işlemi uygulamasıdır.

Dönüt

Yazma eğitiminde öğrencilerin öğretmenlerinden süreç boyunca aldıkları değerlendirmeler önemli olduğundan dönütün alan yazında nasıl geçtiğine, etkili dönütün ne olduğuna, genel dönüt türlerinin yanı sıra yazma eğitiminde kullanılan dönüt türlerine ikinci bölümde ayrıntılı değinilmiştir.

Bölüm 2

Alan Yazın Taraması

Bu bölümde alan yazın taraması yapılarak yazma eğitimi, süreç odaklı yazma eğitimi konusu incelenmiştir. Ayrıca dönüt türleri, yazma eğitiminde verilen dönüt çeşitleri ile ilgili araştırmalar ortaya konulmuştur.

2.1 Yazma Eğitimi

Yazma eğitimi, öğrencilere verilen bir konuda bir çırpıda başlayan ve biten bir eylem değildir. Parçadan bütüne doğru ilerlemesi gereken, tüm parçaların ayrı ayrı (cümle, paragraf, metin) planlı bir süreçten geçerek öğrenciye sunulması gereken bir eğitimidir (Coşkun ve Tamer, 2015).

Bütün değişimlere ve yenilenmelere rağmen ana dil eğitiminde yazma becerisinin öğrencilere kazandırılması hiç değişmeden önemini korumaktadır. Sözü edilen ve bu çalışmanın konusu olan yazma becerisi, sadece ana dil dersi için değil diğer disiplinler için de oldukça önemlidir. Okuma ve anlamayı dolayısıyla da okunanların farklı çerçevelerde de yorumlanması ve yorumlananların da yazıya geçmesini temel alan bir eğitim veren toplumlarda dijital dünyanın getirdiklerinden faydalanmak da hâlihazırda oturmuş bir eğitim ve öğretimi bir üst noktaya taşıyacaktır. Bu sebeple de okuduğunu anlayan, okuduklarıyla kendi dünyası, diğer okudukları ve dünyada yaşananlar arasında bağ kurabilen ve kurdukları bu bağı da ana dilinin kuralları ve ifade özgürlüğü çerçevesinde anlatabilen/yazabilen bireyler yetiştirmeyi hedefleyen çalışmalar, tasarımlarına etkin olarak süreç değerlendirmeyi dâhil etmelidirler. Bu değerlendirme, öğrenme durumlarıyla ilgili sorunları, eksiklikleri ve yanlışları düzeltmeye olanak tanır (Balta ve Türel, 2013). Burada önemli olan kısım, her öğrencinin yazdığı paragrafın ya da metnin ne kadar ulaşılabilir olduğu ve öğretmenin ne kadar vakti olduğudur.

Türkçe derslerinde gerek ders içinde gerekse ev ödevlerinde süreç içinde metne yönelik çalışmalar, uygulamalar devamlı yapılmaktadır ve bu uygulamalar Türkçe Öğretim Kılavuzu'nda yer alan beceriler sıralamasına göredir. Türkçe dersi temel kazanımlarından olan yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik bu çalışmada

yapılan tüm etkinlikler ile 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun şu ilkeleri birbirini desteklemektedir:

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,
- Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2017 s.10).

MEB, kılavuz kitaplarıyla da Türkçe öğretmenlerine bu anlamda yol göstericidir. Ancak günümüz şartları, öğretmenlerle yapılan toplantılar, yapılan çalışmalar incelendiğinde yazma becerisine yönelik çalışmaların değerlendirmesi ve öğrenci ürünlerine etkili dönüt verebilme ayağı oldukça eksik kalmaktadır (Coşkun ve Tamer, 2015).

2.2 Süreç Odaklı Yazma Eğitimi

Günümüzde yazma becerisinin sürece dayalı yazma (süreç odaklı yazma) eğiliminde olmasının ilk yapı taşını ortaya koyan ve ilk önemli çalışmasını yapan “Emig”tir. Emig (1971), öğrencilerin ön ve son yazma kademelerinde sesli düşünme yöntemini uygulayarak odak noktası olarak bu aşamalarda neler yaptıklarını incelemiştir. Sonuçta da yazmanın bir süreç olduğuna ve zihinsel boyutuna odaklanarak çalışmalar ilerletilmiştir. Flower ve Hayes (1981), bilişsel yazma süreci modelini ortaya atmışlardır (akt. Güneş, 2009: 12).

Okulumuzda 5-8. sınıf seviyelerinde her dönemde ikişer tane olmak üzere senede dört defa sürece dayalı yazma çalışması yapılmaktadır. Öğrenciler ortaokuldan 16 türde metni tüm bilişsel süreçlerden geçerek ve sürece dayalı yazmanın tüm aşamalarını yaparak mezun olmaktadır. Bununla birlikte sürece dayalı

yazmanın küçük birimi olan paragraf yazma çalışmasını 5.sınıf düzeyinde başlayıp 6. sınıfta da paragraflardan metin oluşturma çalışmaları yapmaktadır. Sürece dayalı yazma sürecinde öğrenciler; hazırlık, planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzeltme, yayımlama adımlarından geçerler (Karatay, 2011). Tablo 1’de geleneksel yazma eğitimi yaklaşımı ile çağdaş yazma eğitimi yaklaşımının öne çıkan özellikleri gösterilmiştir.

Tablo 1

Yazma Eğitimi Yaklaşımlarının Karşılaştırılması

Ürün Odaklı Yazma Çalışmaları	Süreç Odaklı Yazma Çalışmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Yazma becerisi tek hamlede gerçekleşen bir eylem olarak düşünülür. • Amaç, öğrencinin bir metin oluşturmaktır. • Hazırlık aşaması yoktur, öğrencinin her konuyu her zaman yazmaya hazır olduğu varsayılır. • Öğretmen, yazma konusunu verme ve yazılanları değerlendirme dışında çok rol üstlenmez. • Öğrencilerin hepsi aynı düzeyde kabul edilir. • Yazım, okunaklılık, kâğıt düzeni gibi biçimsel nitelikler içerik kadar veya ondan daha önemlidir. • Konu önemlidir, öğrenciye yazması için genellikle tek bir konu (atasözü ya da özdeyiş) verilir. • Belli metin türleri dışına çıkmaz. • Öğrencinin konuyla ilgili “doğru” düşünceleri dile getirmesi önemli görülür. • Yazma becerileri ile bilişsel beceriler arasındaki ilişki göz ardı edilir. • Değerlendirme not vermek için yapılır. • Öğrencilerin yazma faaliyetleri sınıf içi çalışmalar ve sınavlarla sınırlıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yazma becerisi birbiriyle sıkı ilişkilere sahip birçok eylemin art arda gerçekleştiği bir süreç olarak düşünülür. • Amaç, öğrencinin bir metin oluşturmak için gerekli becerilere sahip olmasını sağlamaktır. • Hazırlık aşaması çok önemlidir. bu aşamada öğrencinin psikolojik ve düşünsel açıdan yazmaya hazır olması amaçlanır. • Öğrencilerin yazma kaygılarını azaltacak ve yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacak etkinlikler yapılır. • Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur. • İçerik, biçimsel niteliklerden daha önemlidir. • Özel bir amaç olmadıkça, konu sadece bir araçtır, öğrenciye çeşitli konulardan herhangi birini seçme hakkı verilir. • Her türden metin oluşturulur. • Öğrencinin başkalarına göre doğru ya da yanlış olmasına bakılmaksızın kendi düşüncelerini rahatça ve başarılı bir şekilde açıklaması önemlidir. • Yazma becerisinin temelinde bilişsel beceriler olduğu düşüncesinden hareketle öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmek amaçlanır. • Değerlendirmedeki en önemli amaç, öğrenciye yazma sürecinde yaşadığı sorunları göstermek ve yanlışların düzeltilmesinde ona yol göstermektir.

(Coşkun, 2009).

Süreç odaklı yazma eğitiminin değerlendirmesinde, biçimlendirici değerlendirme önemli hale gelmektedir. Biçimlendirici değerlendirmede ipucu, öğrenci katılımı, pekiştirme ve dönüt-düzeltilme öğrencilerin hedef davranışlara ulaşma gayesinde tasarlanan öğretimde yer alması gereken ve öğretim hizmetinin kalitesini belirleyen dört öğedir (Demirel ve Gül, 2006; Senemoğlu, 2002). Bu çalışmanın temelini oluşturan yazma becerisine etkisinin incelendiği son öge ise dönüt – düzeltmedir.

2.3 Biçimlendirici Değerlendirme ve Dönüt

Yapılandırmacı yaklaşımın öğretim programlarını tasarlariken esas alındığı günümüzde öğretimin değerlendirilmesi eğitim sürecinin belki de en önemli ögesidir. Çünkü öğretimin değerlendirilmesi süreci; öğretmene, program geliştirme uzmanlarına öğretime devam, öğretimi gözden geçirme ya da öğretimde yeni bir aşamaya geçme konusunda fikir vermektedir. Öğretimin hangi amaca yönelik yapıldığı ele alındığında değerlendirme türlerinden biçimlendirici değerlendirme bu çalışmanın da üst konusunu oluşturmaktadır. Çünkü biçimlendirici değerlendirme programa sürekli dönüt sağlamakta ve iyileştirici önlemlerin alınması için de bir kontrol sistemi oluşturmaktadır (Demirel, 2011).

Düzyer belirleyici değerlendirme bir öğretimi tam anlamıyla tüm yönleriyle değerlendirmek için eksik kalmaktadır. Bu noktada devreye biçimlendirici değerlendirme ve dönüt girmektedir. Biçimlendirici değerlendirmenin vazgeçilmez ögesi olan dönüt, en genel tanımıyla yapılan bir davranışın sonucu hakkında kişiye ya da öğrenciye bilgi vermektir. Nitekim öğrenciye yaptığı davranış hakkında verilen bu bilgi, öğretmen ile öğrenci arasında uyumlu, hoşgörülü, olumlu bir iletişime katkıda bulunabilir. Tunstall ve Gips, çalışmalarında dönütün öğrenmeyi pozitifte doğru geliştirmede belirleyici derecede rolü bulunduğunu belirtmişlerdir (akt. Türnüklü, 2003).

Öğrenmeye pozitif yönde etki yapabilmek için biçimlendirici değerlendirmenin vazgeçilmez ögesi olan dönütü de etkili bir biçimde kullanmak gerekmektedir. Öğretmen için de öğrenci için de var olan bir öğrenmeyi değerlendirmek oldukça önemlidir. Dolayısıyla biçimlendirici dönüt de sınıf ortamında önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2015).

Lowen ve Erlam, biçimlendirici dönütün görevler üzerinde dururken öğrenciye yollar sunduğunu, öğrencinin performansını geliştirmek için mutlaka önerilerde bulunduğunu ve öğrencinin tamamladığı görevlerin doğruluk / yanlışlığının nedenleri üzerine öğrenciye bilgi verdiğini belirtmişlerdir (Kangalgil, 2013).

İngilizce “feedback” kelimesini dilimizde karşılayan pek çok sözcük bulunmaktadır: geri besleme, aydınlatıcı yankı, geri bildirim, besleyici yankı ve dönüt. Öğrencinin yapıp ettikleri ile ilgili olarak öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim bir dönüttür. İletişim sürecinin tüm öğeleri eğitimde etkili olarak kullanıldığında etkili bir dönütün varlığından söz edilebilir. Kaynak, alıcısına mesaj gönderir ve mesajların ne kadarının anlaşılıp anlaşılmadığını alıcının verdiği tepkilerle ölçer. Bu tepkiler de dönüt olarak adlandırılır (Ergin, 1995).

Eğitim süreci sırasında hedef davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığı, kazanılmadıysa neden kazanılmadığı, kazanılmış ise ne ölçüde kazanıldığı konusunda gerek öğrenciye gerekse öğretmene bilgi sunmak dönütte bulunmak demektir. Öğretmenin bir eğitim durumunda sorduğu sorulara karşılık aldığı cevaplarla ilgili öğrencilere bilgi vermesidir. Bununla birlikte dönüt, sadece öğrenciye yaptığı davranışla ilgili bilgi vermez, aynı zaman da öğretmene de uyguladığı öğretim hizmeti açısından bilgi verir (Tertemiz, 2011).

Dönüt, açık sistem olarak nitelendirilen eğitim sisteminin en can alıcı öğesidir. Eğer dönüt olmazsa sistemin kısa zamanda bozulması ve görevini yapamaz hâle gelmesi mümkün olabilmektedir. Bu gibi durumlarda yapılan yatırımların harcanan zaman ve emeğin boşa gitmesi söz konusudur. Bu nedenle bir eğitim sistemini düzenlemek için yetkililer her zaman dönüte başvurmak durumundadır. Çünkü dönüt sistemin işleyen ve işlemeyen öğeleri konusunda girdiler, işlemler ve çıktılarının yerindeliği ve tutarlılığı olup olmaması hakkında bilgi vermektedir. Bunun yanı sıra öğretmen, uzman ve diğer yetkililere nelerin yapılması gerektiği konusunda belirli ipuçları vermektedir (Özdil, 2011).

Dönüt ve düzeltme faaliyetlerinin eğitim durumlarının önemli bir parçası olduğu dikkate alındığında bir öğretmenin öğretim yöntem ve tutumları açısından önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim bir öğrenciye neyi nasıl yapması gerektiğini, yapabileceğini söylemek ve onu bir adım ileriye taşımak öğrencide sadece bilişsel değil duyuşsal davranışlar yönünden de ilerleme sağlar.

2.4 Dönütün Görevleri

“Dönütün yönlendirici, güdüleyici, pekiştirici olmak üzere üç temel görevi vardır. Öğrenme sürecinde dönüt şu amaçlar için verilir:

- a. Doğru veya yanlış davranışlar hakkında bilgi vermek.
- b. Öğrenim kalitesini yükseltmek için düzeltilecek ve tamamlanacak davranışları ortaya çıkarmak.
- c. Gelecekteki başarılar için güdüleyici özendiriciler sağlamak” (Yılmaz, 2002 : 74).

Eğitim durumunda hedef davranışların kazandırılması sırasında öğretmenin sorduğu sorulara öğrenciler tarafından verilen cevaplar üzerinde yapılan doğru mu, yanlış mı, eksik mi gibi özel yargılar öğrencileri hedef davranışa yönelttiklerinden yönlendirici bir rol üstlenmiş olurlar. Eğer öğrenciler tarafından verilen cevaplar doğru ise yeni davranışların öğrenilmesinde ve öğrenilenlerin pekiştirilmesinde dönüt güdüleyici bir rol oynar. Eğer bir değerlendirme sonunda yüksek not almışsa bu durumda dönüt, öğrenci için pekiştireç görevini üstlenmektedir.

Bu noktada araştırmanın temelini oluşturabilmek açısından sorulabilecek en uygun soru şu olmalıdır: Bu çalışmanın koşulu olan öğretim durumunda ve öğrenme ortamında öğrenciye hangi tür dönüt verilmesi öğretimin kalitesi açısından uygundur?

2.5 Dönüt Türleri

Biçimlendirici ölçmenin vazgeçilmez ögesi olan dönütü öğretmenler, öğrencilerine farklı öğretim durumlarında türlü biçimlerde verebilirler, burada önemli olan, hangi tür dönütün başarıyı arttıdığıdır.

Eğitim alanında veriliş şekillerine, kullanılış amacına ve işlevine göre çeşitli dönüt türleri bulunmaktadır. Yaygın olarak alan yazına bakıldığında Shmimmer (1998)'in yaptığı tasnif ön plana çıkmaktadır. Teyit edici, düzeltici, açıklayıcı, teşhis edici ve genişletici dönüt olarak dönüt türlerini çeşitlendirmiştir (akt. Şahin, 2015). Tunstall ve Gips (1996) dönüt türlerini betimleyici ve değerlendirici olmak üzere ikiye ayırmıştır. Değerlendirici dönütü ödüllendirme, cezalandırma, onaylama ya da onaylamama; betimleyici dönütü ise başarıyı belirtme, gelişmeyi belirtme, başarı

hakkında açıklama ve gelişme yönünde yol gösterme olarak her iki dönüt türünü kendi içinde dörde ayırmışlardır (akt. Çimer vd., 2010). Özbek (2008), veriliş biçimlerine göre çeşitlendirdiği dönüt türlerini eş zamanlı, anında, gecikmeli, kısmi, tam, açık, kapalı, olumlu, olumsuz şeklinde ayırmıştır. Şahin (2015) çalışmasında dönüt türlerinin kullanılış amacına ve işlevine göre çeşitlerini ele almıştır. Yönlendirici/ Yöneltilici, pekiştirici, güdüleyici, tamamlayıcı, özendirici dönüt türlerine çalışmasında yer vermiştir.

Bu çalışmanın konusu olan Türkçe dersinde öğrenci paragraflarına yönelik etkili dönüt verebilme, alan yazında etkili dönüt nedir sorusunun da cevabını aramaya yöneltmiştir. Genel olarak öğretimin bileşeni olan dönüt; hedefle, görevle, öğrencinin yaptığı işle ilgili olmalıdır. Verilen dönüt, özel ya da genel olabilir. Detaylı ya da belirsiz, düzeltici ya da düzeltici olmayan, olumlu ya da olumsuz, zamanı bakımından da anında verilen ya da gecikmeli olarak öğrenciye sunulan şekilde karşımıza çıkmaktadır ki bu tanımlar bir dönütün etkili ya da etkisiz nasıl olduğunun da kısa bir karşılaştırmasıdır (Kangalgil, 2013).

Çalışkan (2015), öğrenme sürecinde öğrenme stratejilerini öğrenciye aktarırken ve uygulamalar yaparken anında dönüt vermenin gerekliliği üzerinde durur. Sınıf içi çalışmalarda öğrencilerin istenileni yapıp yapmadığı, öğrenme stratejisini anlayıp anlamadıkları, ne gibi zorluklar yaşadıkları ve zihinlerinde olup bitenlere dair anında dönüt vermenin öğrencilerin yürütücü biliş yaşantıları kazanmasına destek olacaktır. Bununla birlikte kendi kendilerini izleyip kendine dönüt verdiğinde de içsel dönüt yani öz değerlendirme becerisi kazanmasına da olanak sağlayacaktır. Bolat (2016) kitabında dönütün faydalarına değinirken dönüt vermenin öğrenciyi geliştirdiğinden ancak sürekli dönüt vermenin de onu dışa bağımlı kılabilen olmasından bahsetmektedir. Bu noktada dönüt verilirken öğrencinin kendi iç motivasyonunu ve öz denetimini de kazanmasına olanak sağlanmalıdır.

Bir grup araştırmacı UCLA takımının koçu John Wooden'in başarısının altında yatanın ne olduğunu bulmak için koçun antrenmanlarını saatlerce gözlemliyorlar, her şeyi kayıt altına alıyorlar. Sonuçta koçun 2326 farklı söylem ve davranışta bulunduğunu analiz ediyorlar. Yaptıkları bu analizi gruplandırıdıklarında ise ortaya çok şaşırtıcı bir şey çıkıyor: Koçun davranışlarının çok azı övgü veya yergi oluştururken büyük bir çoğunluğu ise dönüt. Üstelik dönütlerini de oyuncuya özgü verirken çok kısa, açık ve net bir şekilde sözü uzatmadan veriyor. Ayrıca

hareketlerinin doğru olup olmadığını da ilk önce oyuncularına soruyor. Koç, bu şekilde oyuncularının performansını geliştiriyor, onlara neyi nasıl daha iyi yapacaklarını birebir söylüyor. Bu araştırmadan yola çıkıldığında da bireyin gelişiminin dönütlere ve öz değerlendirmeye bağlı olduğu söylenebilir. Birey, kendini değerlendirdikçe ve dönüt aldıkça gelişir (Bolat, 2016).

Yazma eğitiminde öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmelerine ve kendi yazma deneyimlerine olanak sağlamak amacıyla yanlışlarını düzeltmeleri ve yazma hedef davranışlarını kazanmaları için sürecin püf noktalarından biri dönüttür (Ülper ve Uzun, 2009). Yine Ülper'e (2011) göre yazma eğitiminde öğrencilere verilecek en önemli destek, süreçte öğrencinin hem akranından hem de öğretmeninden dönüt alması ve böylece yazdığı metnin kalitesine ilişkin farkındalık sağlanmasıdır.

2.6 Yazma Eğitiminde Kullanılan Dönüt Çeşitleri

Yazma eğitiminde verilen geri bildirim çeşitlenmesi, metni değerlendiren kişi açısından öğretmen ve akran, iletişim biçimi açısından yazılı ve sözlü olarak ayrılmaktadır. Bunlarla birlikte biçime ve içeriğe yönelik, metin içi ve metin dışı olmak üzere dönüt türleri sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma, örnekleriyle birlikte Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Yazma Eğitiminde Dönüt Türleri Çizelgesi

Dönüt Türü	
A) Metni Değerlendiren Kişi Açısından	1) Öğretmen Dönütü
	2) Akran Dönütü
B) İletişim Biçimi Açısından	1) Yazılı Dönüt
	2) Sözlü Dönüt

Tablo 2 (devam)

Dönüt Türü	Tanım ve Örnek
C) Övgü veya Yergi Bildirişine Göre	Yazıdaki iyi nitelikleri belirtme olumlu özellikleri vurgulama
1. Övgü Dönütü	<ul style="list-style-type: none"> Etkili bir başlangıç yapmışsın. Paragraflar arası geçişler güzel.
2) Yergi Dönütü	
a. Sorunu bildiren	Düzeltilme yapmaksızın metindeki hatanın ne olduğunu ve ne yapılması gerektiği bildirme <ul style="list-style-type: none"> Bu cümlede anlatım bozukluğu var. Başlık metnin içeriği ile uyumsuz.
b. Çözümü bildiren	Hatanın sebebini söylemeden, düzeltilmesi için ne yapılması gerektiğini belirtme <ul style="list-style-type: none"> halbiyse halbuki annattığım anlattığım
c. Sorun ve çözüm bildiren	Hatanın sebebini ve düzeltilmesi için ne yapılması gerektiğini doğrudan belirtme <ul style="list-style-type: none"> Yerel söyleyiş yerine standart dili kullanmalısın. halbiyse hâlbuki eyer eğer
D) Değerlendirenin Tutumuna Göre	
1) Yapıcı Geri Bildirim	Yazıdaki iyi nitelikleri belirtme, olumlu yönleri vurgulamakla birlikte yazının daha iyi hâle getirilmesi için yapılması gerekenleri bildirme <ul style="list-style-type: none"> Ana düşünceyi destekleyen yardımcı düşünceler iyi yazılmış ancak bu düşüncelerin daha iyi ilişkilendirilmesi gerekir.
2) Yansız Geri Bildirim	Metinde düzeltilmesi gereken noktaları tarafsız bir şekilde belirtme <ul style="list-style-type: none"> İlk iki paragraf arasındaki ilişki zayıf.

Tablo 2 (devam)

Dönüt Türü	Tanım ve Örnek
3) Yıkıcı Dönüt	Metni sert ve kışkırtıcı bir dille değerlendirme <ul style="list-style-type: none">Paragrafı anlamak imkânsız, bu kadar kötü bir paragraf yazmak özel bir başarı!
E) Özgül veya Genel Oluşuna Göre	
1) Özgül Dönüt	Metnin belirli noktasına odaklanarak değişiklik önerisi yapma veya eleştiride bulunma <ul style="list-style-type: none">De bağlacımı ayrı yaz.“Herkesin düşüncesine saygılı olmalıyız.”cümlesini gereksiz biçimde tekrar etmişsin.
2) Genel Dönüt	Metnin geneline yönelik olarak değişiklik önerisi yapma veya eleştiride bulunma <ul style="list-style-type: none">Ana fikir metnin geneline yayılmamış.Düşünceyi geliştirme yollarından faydalanmalısın.
F) Biçime ve İçeriğe Yönelik Oluşuna Göre	
1) Biçime Yönelik Dönüt	Metnin sayfa düzeni, yazının okunaklılığı, yazım kurallarına uygunluğu, noktalama işaretlerinin kullanımı gibi biçimsel konularda eleştiri ve öneriler sunma <ul style="list-style-type: none">Paragraf başlarında boşluk yok.Cümle sonlarına nokta koymalısın.
2) İçeriğe Yönelik Dönüt	
a. Küçük yapıyla ilgili	Metindeki anlatım bozukluğu, kelime tercihleri, metin bağdaşıklığı ile ilgili dönüt. <ul style="list-style-type: none">Bazı kelimeler metinde sık tekrarlanmış.Cümlelerde öge eksikliği ve özne-yüklem uyumsuzluğu var.

Tablo 2 (devam)

Dönüt Türü	Tanım ve Örnek
b. Büyük yapıyla ilgili	Metin tutarlılığı, metin birimlerinin oluşturulması ile ilgili dönüt. <ul style="list-style-type: none">• Yazı bir sonuca bağlanmamış.• İkinci paragraf konuyla alakasız.
G) Açık veya Muğlak Oluşuna Göre	
1) Açık Dönüt	Yazıdaki problemin ne olduğunu, yazardan ne istendiğini açık ve net olarak ifade etme <ul style="list-style-type: none">• Metin boyunca aynı fikirler tekrar edilmiş.• “mi” soru eki ve “de” bağlacının yazımında hatalar var.
2) Muğlak Dönüt	Yazıdaki problemin ne olduğunu, yazardan ne istendiğini açık ve net olarak ifade etmeme <ul style="list-style-type: none">• Genellikle isteklerini yazmak yerine daha geniş kapsamlı fikirler sunarak anlatım tekniklerinden yararlanmalısın.
H) Metin İçinde veya Dışında Oluşuna Göre	
1) Metin İçi Dönüt	Metinle ilgili eleştiriyi ve öneriyi metin üzerinde yazarak veya işaretleyerek sunma.
2) Metin Dışı Dönüt	Metinle ilgili eleştiri ve öneriyi metin dışında (metnin bitiminde veya ayrı bir kâğıtta) yazarak sunma.

(Coşkun ve Tamer, 2015).

Etkili dönüt, yalnızca öğrencinin yaptığı göreve odaklanan, yapıcı, özel ve açıklayıcı olan dönüttür. Etkili dönüt, mutlaka bir veya birden fazla göreve odaklanırken öğrenciye bir sonraki hedefi için de bir tavsiye sunmalıdır. Öğrenciler yapacakları işe başlamadan önce ölçüt bilgisine sahip olmalıdır. Çünkü etkili dönüt, öğrencilerin yaptıkları iş ile ölçütü karşılaştırmalıdır. İyi bir dönütün bir özelliği de öğrencileri kendilerinden beklenenler konusunda bilgilendirmesidir ki bu çalışmanın konusu olan bir paragrafta bir düşünceyi ele alabilme ve o düşünceyi paragraf bilgisi içinde yazabilme becerisi için öğrencilere ölçütler bilgisi sunulmaktadır. Paragrafında neler beklendiğini, hangi ölçütlere göre öğretmenin değerlendirme yapacağı bilgisi önceden öğrenciye verilmektedir. Öğrenciden beklenen bu davranışlar da öğrenciye önceden bildirilmelidir. Özellikle bilişüstü öğrenme stratejilerini harekete geçirmek için içeriğin organizasyonu hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi gerekmektedir (Orhan, 2014). Dolayısıyla bu noktada sadece işe odaklanan, çalışmayla ve çalışma süreciyle ilgilenen dönüt işe koşulmaktadır. Bu dönüt, öğrencinin şahsıyla ilgili değildir.

Öğrencinin merkezde olduğu, öğretmenin ise bilgi aktarıcı ve otorite merkezi olmaktan çıktığı günümüzde öğretmenlerin de kendi öğrencilerinin özelliklerine ve öğrenme biçimlerine göre birden fazla öğretme stiline uygun ders işleyebilmeleri gerekmektedir. Nitekim eğitim, tek taraflı bilgi aktarımından ziyade öğrencide bilinç değişimi yaratmalıdır. Bu nedenle de Türkçe öğretmenlerinin farklı öğretme biçimlerini doğru beceriler ve araçlar için uygun koşullarda işe koşması eğitimin niteliğini arttıran faktörlerden biri olacaktır (Maden, 2012). Nitekim öğretimde sadece dönütün tek başına yeterli ol(a)mamasından yola çıkılarak bu çalışmada öğrenci cevaplarına verilen dönüttten sonra sınıf ortamında bu cevapların üzerinden geçme, sınıfta yapılan çalışmalara, diğer öğrencilerin ölçütlere uygun olarak yazdıkları paragraflara göre öğrencilerden kendi paragraflarını düzeltmeleri istenmektedir. Dönüt ve düzeltme her şartta birbirini tamamlayıcı şekilde verilirse öğretimin amacına hizmet etmektedir. Tok (2014)' a göre öğrenciye yetersiz kaldığı konuda düzeltme imkânı tanımayan bir dönüt amaca hizmet etmemektedir.

Dönütün sınıf ortamında açıklayıcı dönüt şeklinde yeniden sunulması düzeltme çalışması öncesi son derece önem arz etmektedir. Öğrenciler kendilerine dönüt sunulunca yazdıkları paragraflarının hangi kısımlarını gözden geçireceklerini; tam, eksiksiz, soruda istenen ve ölçütlere uygun paragrafları nasıl yazacaklarını, daha

uzman paragraf yazar duruma geleceklerini fark edeceklerdir. Çünkü verilen dönütün, onların güçlü ve zayıf yanlarını fark etme olanağı sağlaması hedeflenmiştir.

Alan yazındaki kaynaklardan yola çıkıldığında yazma eğitiminde birçok dönüt türü olduğu ve her türün her durum için uygun olmadığı konusu göze çarpmaktadır. Öğrencinin düzeyine, algısına, hatanın türüne ve sayısına göre dönüt verilmiştir (Coşkun ve Tamer, 2015).

2.7 İlgili Araştırmalar

Türkiye’de dönüt ve düzeltme konusuyla ilgili araştırmaların incelendiği bu kısımda dönüt ve düzeltmenin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalara, öğrencilerden öğretimin niteliği ve öğretene hakkında dönüt almanın önemine, öğretmenlerin kullandığı dönütün dili ve niteliğine, dönütün öğrenci davranışına etkisine ve yazılı anlatım becerisinde dönüt alma / vermeye yer verilmiştir.

Okuldaki öğrenmede dönüt ve düzeltmenin akademik başarıyı ne derecede etkilediğini araştıran ilk çalışmalardan biri olarak karşınıza Yunt (1978) un çalışması gelmektedir. Nitekim yapılan araştırmada bilişsel giriş davranışlarına ek olarak dönüt ve düzeltmenin birlikte uygulanmasının akademik başarıyı önemli derecede yükselttiği tespit edilmiştir (Yunt, 1978; akt. Dökmen, 1982; Çalışkan, 2014; 2015; Çetinkaya ve Köğce, 2014).

Yapılan araştırmalar dönütün öğretimdeki önemini ortaya koymaktadır. Dönüt verme ve düzeltmenin ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin yazma becerileri üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışmada dönüt verme ve düzeltmenin birlikte kullanıldığı ve uygulandığı öğrencilerde olumlu gelişme gösterdikleri sonucuna varmışlardır (Yıldız, 2016).

Kaliteli ve yüksek seviyede bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencinin öğrenip öğrenmediğini ya da hedeflenen öğrenmenin ne düzeyde gerçekleştiği ile ilgili olarak dönüt verme ve düzeltmenin yapılması gerekir. Sınıf içinde öğretmen ve öğrencinin karşılıklı olarak birbirlerinden aldıkları dönütler, onların etkileşim içinde olmalarına olanak sağladığından öğretimin niteliği de olumlu yönde etkilenmektedir (Dökmen, 1982).

Öğrencinin istendik davranışları bir sonraki yaşantısında kullanabilmesi etkili dönüt almasına bağlıdır ki burada esas olan öğrenciye olumlu ve cesaretlendirici üslupla dönüt vermektir. Onun başarısız yönlerini değil, yeteneklerini vurgulayıcı yönlerini ön plana çıkarmaktır. Öğrenmenin kalıcılığı ve öğrenci başarısındaki etkisinin yüksek olduğu düşünülen dönütün olumlu yönde etki oluşturabilmesi için doğru yerde ve doğru şekilde verilmesi gerekmektedir (Şengül ve Yılmaz, 2016).

Peker (1992) , yaptığı çalışmada dönüt vermenin üniversite öğrencilerinin ders başarılarına etkilerini araştırmıştır. 3 sınıfta toplam 82 öğrenciyle yürüttüğü bu çalışmada sınıflar ayrı gruplar olarak ele alınmış ve kontrol grubuna hiç dönüt verilmemiştir. Nitekim araştırma sonunda elde edilen veriler, araştırmanın başında savunulan hipotezi destekler nitelikte çıkmıştır: Dönütün her türü hiç vermemekten daha iyidir. Peker (1992)' e göre öğrencilere dönüt vermede en iyi yol, onlara hatalarını göstermek ve hatalarını düzeltme şansı tanımaktır. Bu dönüt, ödüllendirmeden daha anlamlıdır. Bu yöntemin de hangi yöntemle yapılırsa yapılsın hiç yapılmamasından daha iyi olacağını araştırmasındaki başarı yüzdeleri ile sunmuştur.

Bülbül ve Güneş (2014) web ortamında problem temelli öğrenmede farklı dönüt stratejilerinin öğrenme üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında çevrim içi doğrulayıcı dönüt verilen öğrencilerle, çevrim içi yapıcı dönüt verilen öğrencilerin akademik başarı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çevrim içi yapıcı dönütün öğrencilerin daha iyi düzeyde bilgi edinmelerini ve edindikleri bilgileri yaşamsal tecrübeye dönüştürdüklerini, daha iyi uygulama yapabildiklerini gördükleri araştırmalarında yapıcı dönüt verilen öğrenci grubu, daha başarılı olmuştur.

Özgür (2011) bilgisayar destekli eğitim yazılımlarında kullanılan dönüt türlerinin akademik başarıya etkisini incelediği araştırmasında farklı dönüt tiplerinin akademik başarıya farklı etkisinin olduğunu ileri sürmüştür. Yanı sıra üç farklı gruba üç farklı dönüt stratejisi uygulamış ve sonucunda da verilen dönütün ne kadar ayrıntılandırılırsa akademik başarının da o denli artacağı bulgusuna ilkokul 5.sınıfta okuyan 90 öğrenci ile çalışarak ulaşmıştır. Ayrıntılandırılmış dönüt alan öğrencilerin son test puan ortalamaları daha yüksek çıkmış ve bu öğrenciler onlara sunulan dönütü okumak için daha çok zaman ayırmışlar ve yapılan görüşmelerde diğer gruptakilere nazaran daha fazla memnun oldukları görülmüştür.

Farklı türde dönütlerin öğrenmeye etkisinin incelendiği eski ve köklü araştırmalardan biri de Dökmen (1982) in araştırmasıdır. Araştırmada değişik yaş gruplarındaki öğrencilerden bakmadan belli uzunlukta çizgi çizmeleri istenmiş ve öğrencilere her denemelerinden sonra üç tür dönüt verilmiştir: Sadece dönüt, olumlu pekiştirmeyle birlikte dönüt ve olumsuz pekiştirmeyle birlikte dönüt. Sonuçta araştırmanın başında sürülen hipotezle ilgili bulgu birbirini desteklemiş ve olumlu pekiştirmeyle birlikte dönüt alan öğrenciler daha başarılı olduklarından bu araştırmada öğretmenlere, verecekleri dönütü pekiştirmeyle birlikte desteklemeleri önerilmektedir ki zira araştırmada gruplar arası farkın verilen dönütten değil pekiştirme türünden kaynaklandığı ileri sürülmüştür. Aynı zamanda bu çalışmada öğrencilerin kazanımlara ulaşması ve beklenen becerilerde uzmanlaşmasını sağlamak için verilen dönütün birinci aşamasında yanıtlarının ne kadar doğru olduğunu gören öğrenciler, ikinci ders saatinde de düzeltici faaliyetlerini tamamlarlar. Böylece öğrencilere ikinci bir şans da verilmiş olur. Yıldırım (1982)'e göre de tam öğrenmenin gerçekleşebilmesi için dönüt ve düzeltmenin birlikte işe koşulması gerektirir.

Alacapınar (2006) tekrar ve düzeltmenin erişime etkisini incelediği araştırmada bir devlet okulunun 8.sınıfında okuyan iki şubesini ele alarak üç ay süren deneysel bir çalışma yaptığında tekrar ve düzeltme uyguladığı grubun erişim puanlarının arttığını, bu faaliyetlerin yapılmadığı grubun ise erişim puanlarında anlamlı bir düşme olduğunu gözlemlemiştir.

Kırımlı ve Yiğit (2014) yaptıkları araştırmada Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine yönelik uygulamalardan öğrencilere daha çok proje ve performans görevleri hakkında dönüt verdiği bulgusunda ulaşımlardır. Yanı sıra öğrenci ürün dosyaları, görüşme ve gözlem yöntemlerinden sonra da öğrencilere dönüt verildiğini tespit etmişlerdir. Araştırmacılar, bu araştırmaya katılan öğretmenlerle yaptıkları mülakatlar ve anketler sonucunda öğretmenlerin etkili ve anında dönüt vermenin öğrenciler üzerinde olumlu etkisinin farkında olduklarını da bulgularına eklemişlerdir. Ancak öğretmenler birincil olarak Türkçe dersine ayrılan haftalık ders saatinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini kullanmak için yetmediğini belirtmişlerdir.

Öğrencilerden dönüt almanın önemini inceleyen araştırmaların ele alındığı ikinci bölüm, bu çalışmanın bir ayağı olan öğrencilerden öğretmenin verdiği dönüt hakkında dönüt almayı desteklemektedir. Öğrencilere uygulanan anketlerle öğrenci

görüşlerinin alınması esas ve önemlidir. Çünkü dönüt yalnızca öğrenciye yaptığı davranış hakkında bilgi vermez, öğrencinin yaptığı davranış da aynı zamanda öğretmen ve yapılan tasarım için dönüttür. Öğrencinin ürünleri hakkında dönüt almasının önemli olduğu kadar öğretmenin de sınıf içindeki uygulamaları hakkında dönüt alması eğitim kalitesi ve niteliği açısından olduğu kadar sonraki eğitim durumlarını tasarlamada ve planlamada oldukça yararlı olacaktır.

Demirel (2011)'e göre, bir programın geliştirme özelliği taşıması için uygulanıp, dönüt alınıp düzeltilmesi ve daha iyisi için uğraşılması gerekir. Uygulamalardan ve planlardan dönüt alınmış, uzman kişiler tarafından değerlendirilmiş programlardan nitelikli program şeklinde söz edilebilir. Daha iyi programlar geliştirmek için daha iyi dönüt ve düzeltme işlemlerine yer verilmelidir.

Nitekim Erişen (1997) in yaptığı araştırma da çalışmanın bu ayağını destekler niteliktedir. Erişen (1997) öğretim elemanlarının dönüt ve düzeltme davranışlarını yerine getirme derecelerini incelediği araştırmasında öğretim elemanları dönüt ve düzeltme davranışlarını daima veya genellikle yaptıklarını ifade ederken öğrenciler ise araştırmanın konusu olan davranışların bir kısım veya çok az öğretim elemanı tarafından yapıldığı görüşlerini belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucu gösteriyor ki öğrencilerden alınan dönütler öğretmene yol göstericidir, kendi öğretim yöntemiyle ilgili bilgi sağlayıcıdır ve öğretimin kalitesini arttırmada başvurulacak birincil kaynaktır.

Yine dönütün öneminin öğrenci görüşlerinden edinilen bulgulara göre yorumlandığı başka bir araştırmada da öğrenci yansıma günlüklerinden yararlanılmıştır. Dönüt alanın mı verenin mi memnun olduğunun araştırıldığı çalışmada, öğrenciler dönüt alma sürecini faydalı, verimli ve etkin bulurken dönüt alanlar ayrıntılı, net ve anında verilen dönütün başarıyı getirdiğini, dönüt verenler ise açıklamalı, neyi nasıl geliştireceği hususunda verilen dönütlerin başarıyı getirdiğini ifade etmişlerdir (Çevik, 2014). Dönüt vermenin en etkili yöntemlerinden biri de öğrenciye neden yanlış yaptığını açıklamaktır (Kızıltepe, 2002) .

Üçüncü bölümde dönütün dili ve türlerini ele alan araştırmalar incelendiğinde Türnüklü'nün (2003) Türkiye ve İngiltere'deki matematik öğretmenlerinin öğrenciye hangi türde dönütler verdiklerini ve öğretmenlerin dönüt hakkındaki görüşlerini incelediği araştırması ön plana çıkmaktadır. Araştırmacı, her iki ülkede de öğretmenlerin genellikle tarif edici tanımlayıcı tipte dönüt verdiklerini tespit etmiştir.

Öğretmenlerin genelde “iyi, aferin, güzel” dışsal dönütün motivasyonel bileşenini kullandıklarını gözlemlemiştir. Bununla birlikte de görüşmeler sırasında İngiltere’deki öğretmenlerin öğrenciye dönüt verirken bu kelimelerin yeterli olmadığını belirttiklerini de araştırmasına eklemiştir ancak aynı öğretmenlerin sınıf içinde bu görüşlerinin aksine tanılayıcı dönütten ileri gitmediklerini gözlemlemiştir.

Kangalgil (2013) Beden Eğitimi ve Spor derslerinde dönüt kullanımını ele aldığı çalışmada öğretmenlerin ders esnasında öğrenci çalışmalarına yönelik ne tür dönütler kullandıklarını bulgulamıştır ancak bu çalışmanın bir diğer yanı da aynı öğretmenlerin kullandıkları dönütlerin dillerinin, dönüt özelliklerinin cinsiyete, yaşa, hizmet yılına göre değiştiğine dikkat çekerek anlamlı farklar bulmuştur.

Şengül ve Yılmaz (2016) , yaptıkları çalışmada Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan okutmanların kullandıkları dönüt türlerini ve niteliklerini incelemişler ve araştırmaya dâhil edilen okutmanların etkili dönüt vermede yetersiz olduklarını saptamışlardır. Okutmanların kullandıkları sözel dönütlerin daha çok değerlendirici dönütler olduğu görülmüştür. Bunun da kalıcı öğrenmenin önünde bir engel teşkil ettiği savunulmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilere anında dönüt verilmesi üstelik bunun betimleyici dönütler olarak verilmesi, onların yanlışlarını düzeltmek yerine nasıl düzeltereklerine dair ipuçlarıyla doğru cevaba ulaşmalarını sağlamak, öğrencinin güven duygusunu pekiştireceği gibi daha başarılı bir öğretimin de gerçekleşmesine olanak sağlayacaktır (Şimşek, 2011).

Çetinkaya ve Köğce (2014) Niğde ili merkez okullarında görev yapan toplam 40 öğretmenle çalıştıkları çalışmada Türkçe ve matematik öğretmenlerinin sözel dönüt türlerini kullanma durumlarını inceleyip karşılaştırmışlardır. Türkçe öğretmenlerinin matematik öğretmenlerine kıyasla daha çok değerlendirici – olumlu-onaylayıcı dönütler verdiklerini, betimleyici dönütleri ise matematik öğretmenlerinin daha çok kullandıklarını saptamışlardır.

Bütüner, Çimer ve Yiğit (2010) 3 sınıf öğretmenin öğrencilerine verdikleri sözlü ve yazılı dönütlerin tiplerini ve niteliklerini incelemişler ve öğretmenlerin daha çok değerlendirici dönütleri kullandıklarını, betimleyici dönütleri ise etkili bir şekilde kullanmadıklarını saptamışlardır. Bu yetersizliği de bazı faktörlerin etkisine bağlamışlardır. Bu faktörler: Öğretmenlerin dönüt vermede yeterince eğitim almadıklarına, deneyime, öğretmenlerin eğitim öğretim anlayışlarına,

öğrencilerinden beklentilerinin düşük olması ihtimalleri dâhilinde etkili dönüt verememeleri şeklinde ifade edilmiştir.

Dönütün öğrenci davranışlarına etkisini araştıran bir araştırma Özyürek ve Sezer (2015)'in yaptığı çalışmadır. Araştırmacılar tarafından haftalık ders planlarına öğretmen ödüllendirme ipuçları eklenmiş ve böylece öğrencilerin ders dışı etkinlikte bulunma davranışlarının azaltılması ile öğretmen ödüllendirme davranışlarının artırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan uygulamalar sonucunda ipuçları ve dönütlerin öğrenci davranışları üzerindeki etkililiğe ilişkin öğretmen görüşleri alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı haftalık öğretim tasarımlarına ödüllendirme ipuçları eklenerek ve dönüt verilerek yapılan uygulamaların kullanılabilirliği hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir.

Son bölümde de yazılı anlatım becerisinde dönüt alma ve dönüt vermeyi araştıran çalışmalar ele alınmıştır. Atay ve Kurt (2007) yaptıkları çalışmada dönüt almanın ve vermenin farklı bir boyutunu, öğrenenler açısından ele almışlardır. İkili öğrenci dönütünün yazma becerisi üzerindeki kaygı düzeyi hakkında araştırma yapmışlar ve öğretmeninden dönüt alan öğretmen adaylarının nicel veriler sonucunda daha düşük yazma kaygısı duydukları sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte akran dönütü alan öğrencilerden rastgele örneklem yöntemi ile seçilen 20 öğrenci, birbirlerinin dönütlerinden faydalandıklarını ve ikili çalışmanın kendi yazılarına yazma esnasında farklı boyuttan bakmalarına olanak sağladığını belirtmişlerdir. Bu çalışmayı destekler nitelikte olan başka bir çalışmada da benzer sonuçlara rastlanmıştır.

Hamzadayı ve Çetinkaya (2011), yazılı anlatımı düzenlemede akran dönütlerinin yararlılığına ilişkin 76 öğrenci ile çalıştıkları araştırmalarında öğrencilerin büyük bir oranı akranla çalışmanın yararlı olduğunu belirttikleri gibi dönütleri yararlı bulmanın gerekçesi olarak da yine büyük bir oranda sonraki yazma çalışmalarında yapabileceği yanlışlardan kaçınması için farkındalık yarattığını ifade etmişlerdir.

Bu çalışmanın ortaya çıkış hikâyesinin temelinde, sürece dayalı metin yazma çalışmasını desteklemek için öğrencilere bir paragraf yazdırarak yazma becerilerinin gelişmesi yatmaktadır. Aynı zamanda da öğretmenin zamanı daha etkin kullanma noktasında parçadan bütüne kuramından ve bilgisayarlardan yararlanması, her öğrencinin paragrafını okumasına olanak sağlamıştır. Böylece öğrencinin, kendisinin

öğrenme düzeyinin öğretmeni tarafından gözlemlendiğinin ve yazdıklarının önemsendiğinin farkına varması amaçlanmıştır.

Alan yazında yazma eğitiminin temel ilkeleri ve yazma becerisinin temel yaklaşımlarını belirtilirken öğrenciye kazandırılacak hedef davranışların aşama aşama, sürece yayılarak ilerlemesi gerektiği savunulmaktadır, öğrencilere cümle ve paragraf düzeyinde bazı beceriler kazandırıldıktan sonra daha büyük metin birimleri oluşturmaya dönük çalışmalar yaptırılması hedefe ulaşma açısından yararlı olacaktır (Coşkun, 2007).

Sonuç olarak yapılan çalışmalarda hem isteklendirme hem de yararlılık açısından dönütlerin olumlu olmasının gerekliliği bulgulanmıştır. Dolayısıyla çalışma aracında verilen dönütlerin diline dikkat edilerek olumlu olması esas alınmıştır. Tüm bu çalışmalara bakıldığında açıklayıcı dönütün, öğrencilere neyi neden yanlış yaptıklarının açıklanmasının önemi dikkat çekmekle birlikte öğrencinin ihtiyacına yönelik dönüt verilmesi de önemini korumaktadır. Bununla birlikte yapılan araştırmalarda ortaya çıkan bir bulgu da öğrencilerin genel yeğleyişlerinin öğretmenlerinden sözlü ve yüz yüze dönüt alma yönünde olmasıdır (Karaman, 2010).

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde araştırma süreci boyunca izlenen yolun aşamaları hakkında bilgi vermek için araştırma deseni, araştırmanın katılımcıları, veri toplama araçları ve veri toplama süreci, verilerin analiz edilme ve çözümlene süreçleri ile ilgili uygulanan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Araştırmada eylem araştırması modeli kullanılmıştır. Bu çalışmada amaç, öğrencilerin paragraf yazma becerisinde ne ölçüde başarılı olduklarını ve süreci betimlemek ve anlamak olduğundan eylem araştırması, bu araştırma için en uygun araştırma modelidir. Yapılan alan yazın taramasında ülkemizde Türkçe dersi öğretim çalışmalarında kullanılan yöntemler arasında eylem araştırmasının az bir yer kapladığı da tespit edilmiştir. Bu yöntem, öğretmenin araştırmacı yönünü ortaya çıkarmakta ve öğretmenin kendi sınıfının içinde olan bitenlere odaklanmasını sağlamaktadır (Ekiz, 2003).

Günümüzde yapılandırmacı yaklaşımla beraber “araştırmacı öğretmen” eğiliminin önem kazandığı görülmektedir. Dolayısıyla da eylem araştırmalarının gereği de gün geçtikçe kendini hissettirmektedir. Nitekim günümüzde bu araştırma adına sık sık rastlanmaktadır (Johnson, 2014). Öğretmen, dersini nasıl tasarlayacağını, materyallerini nasıl geliştireceğini, öğretimde hangi tekniği kullanacağını ve bütün bunları nasıl organize edeceğini sınıf ortamında denemek zorundadır ve tüm bu süreç, öğretmeni araştırmaya sevk etmektedir. Öğretmenin sadece kendi alanındaki yenilikleri takip etmekle kalmayıp diğer disiplinlerle de uzmanı olduğu dersi ilişkilendirme, öğretimini yaptığı kazanımın hayatla bağ kurma zorunluluğu doğmaktadır (Artvinli, 2010).

Uzuner’e (2005) göre, eylem araştırmaları gerek kuram ve uygulama arasındaki boşluğu doldurmaları gerekse öğretmenin aktif katılımı ile öğretmenleri yetkili ve kuvvetli kılmasının yanı sıra bir şeyin nasıl daha iyi geliştirilebileceğine ilişkin bir araştırmadır. Eylem araştırması, insanların becerilerini, tekniklerini ve stratejilerini

geliştirmek üzere çalışmalarını gerekli kılmakla beraber nedenler üzerinde değil nasıllar üzerinde durulmasını esas alır. Sınıfta ise öğrencilerimize etkili bir eğitim vermek için ders işleyişimizi ve stratejilerimizi nasıl geliştirebileceğimizle doğrudan ilgilenen bir araştırma yöntemidir (Artvinli, 2010).

Bununla birlikte eylem araştırması farklı zamanlarda ve çeşitli yollarla yapılan hızlı bakış serisidir. Bu anlamda eylem araştırmasında veri toplama, toprak örnekleri toplamaya çok benzer. Zaman içinde farklı yerlerden küçük küçük toprak örneği toplarsınız (Johnson, 2014). Nitekim bu araştırmada da sınıf ortamında paragraf yazdırırken olanları gözlemlemek ve anlamak için nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Amaç, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için veri toplamak ve bu verilere dayalı sonuçlar çıkarmaktır.

3.2 Evren ve Katılımcılar

Bu eylem araştırması, İstanbul'daki özel bir okulun 6.sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Tablo 3'te toplam katılımcı sayısı ve öğrencilerin yaşları gösterilmiştir.

Tablo 3

Öğrenci Mevcudu ve Cinsiyetleri

Toplam öğrenci sayısı	Kız öğrenci sayısı	Erkek öğrenci sayısı
29 öğrenci	14	15

Araştırma yapılan sınıf ortamı genel eğitim sınıfıdır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları birbirine yakındır. Sınıfta burslu okuyan öğrenci yoktur. Öğrencilerin öğrenme seviyeleri birbirine yakın olmakla birlikte rehberlik biriminden alınan bilgiler ışığında daha geç öğrenen, öğrendiği bilgileri transfer etmekte zorlanan, gelişimsel bilişsel yetersizliği olan üç öğrenci araştırmaya dâhil edilmemiştir. Ancak bu öğrencilerin Rehberlik Araştırma Merkezi tarafından konulmuş öğrenme güçlüğü tanısı tarafımıza ulaşmadığı için bu öğrenciler de diğer öğrencilerle aynı öğretime ve sınavlara tabi tutulmaktadır. Sadece bu araştırmaya dâhil edilmemişlerdir. Bahsi geçen bu öğrenciler öğretimin yansızlığı ve ortalama

öğrenci niteliğine göre durumunu ölçmek ve doğru betimleme yapabilmek için araştırmaya dâhil edilmemişlerdir.

3.3 Verilerin Toplanması

Bu bölümde veri toplama araçları ve işlemleri ile verilerin analiz edilme süreci, araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

3.3.1 Veri toplama araçları. Eylem araştırmalarında elde edilen verilerin geçerliği ve güvenilirliğini arttırmak için mümkün olduğunca çok veri kaynağına ulaşmak gerekmektedir (Kuzu, 2005). Bu araştırmada ise 4 adet veri kaynağından veri elde edilmeye çalışılmıştır. Bunlar; öğrencilerin ödevlerindeki paragrafları, öğrenci sınavlarındaki paragraf yazma sorusunun puanları, öğrenci anketi ve araştırmacı gözlem notlarıdır. Böylelikle dokümana, deneyime ve mülakata dayalı tekniklerin her üçünün de ayrı ayrı değerlendirmeye katılmasıyla veri çeşitlemesi sağlanmaya çalışılmıştır.

3.3.1.1 Temaya uygun paragraf yazma ödevi kâğıdı. Öğrencilerin belirli bir temaya dayalı kitapçıklarında yazma becerilerinin gelişimi, tematik yazma uygulamaları ile sağlanması amaçlanmıştır. Tematik paragraf yazarken bir önceki sene İngilizce dersi ile eşgüdüm şeklinde yürütülen bilgilendirici paragraf yazma öğretiminde uygulanan hamburger tekniği ile paragraf yazmaları beklenmiştir. Hamburger tekniği; paragrafın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini ekmek ve hamburger tadının zenginleştiren iç garnitürlerine benzetme yapılan tekniktir. Esas olarak öğrettiği şey, her paragrafın bir konusu olduğu ve o konunun tamamını içine alan bir de mesajı olduğudur (Adalı, 2009). Öğrencinin yazdığı paragrafta konuyu ve mesajı verirken gelişme bölümünde örneklerden, alıntılardan, göndermelerden yararlanması gerekmektedir.

B) Mecit'in kedi ile ilgili vicdan muhasebesini değerlendiren bir paragraf yaz. Bu paragrafta Mecit'in kedi ile ilgili davranışları, aldığı kararları ve sonucunda neye, niçin karar verdiğini yazmış olmalısın.

Hatırlatma: Paragrafın giriş, gelişme, sonuç bölümü olmalı. Cümleleri birbirine bağlayıcı öğelerle bağla. (ama, çünkü, bundan dolayı gibi.)

Giriş: İlk cümlelerin konuya giriş olmalı.
 Gelişme: Bu kısımda yazını soruda istenenlerle zenginleştir.
 Sonuç: Yazını artık bitir. Son cümlelerini yaz. Konuyu kapat.

Mecit'in davranışını değerlendiren bir paragraf yazıyordu.

Mecit, hayvanları çok seven bir çocuk olmasına karşın onun bu davranışında küpke birdim ama sonunda doğru kararı almasına çok sevindim.

→ Sonuç cümlelerinde ana fikri ve gelişme vermişim. Bu ana fikri destekleyiyordum.

Mecit aslında eğer vicdanlı bir çocuk olsaydı...

Şekil 1. Temaya uygun paragraf yazma ödevinde öğrencinin paragrafı ve metin içi verilen dönüt örneği.

Veri toplama materyallerinde tematik yazma yaptıkları tema kitapçığındaki paragrafları dışında diğer tüm çalışmalarında yazdıkları paragrafları belirlenen ölçütler öğrencilere derecelendirilmiş puanlama anahtarı ile verilmiştir. Süreç içinde öğrencilere dönüt verilirken şu gözlemlenmiştir:

Öğrenciler paragrafta nasıl başlayacaklarını, gelişme bölümünde ne yazacaklarını, sonuç bölümünde paragraflarını nasıl sonlandıracakları bilgisine sahip değillerdir. Dolayısıyla her yazma çalışmalarında onlara bir sınır belirleyecek bir ölçüğe ihtiyaç duyulmuştur. Düzeltme için standart ölçütler oluşturuldu. Ölçütler oluşturulurken değerlendirmenin içerikle ilgili olmasına dikkat edildi. Anlamı keşfetme süreci ile gelişen yazma becerisinde ölçütlerin oluşumunda anlatım zenginliğine, konu ve ana fikri verip bunları örneklerle zenginleştirilmesine önem verildi. Ölçüt bilgisi oluşturulurken Türkçe Öğretim Programı 6.sınıf yazma kazanımları ele alındı. 14 yazma kazanımının bir maddesi dışında diğerleri yazma becerisinin içerik ve tür boyutuyla ilgili olup yazmanın biçimsel boyutuna değinen T.6.4.10. nolu kazanım şöyledir:

“Yazdıklarını düzenler.

a) *Anlam bütünlüğünü bozan ifadelerin belirlenmesi ve düzeltilmesi sağlanır, kavramsal olarak anlatım bozukluğu konusuna değinilmez.*

b) *Sınıf düzeyine uygun yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.”* (MEB, 2017, s.45). Bununla birlikte Göçer (2011) yaptığı araştırmada Türkçe öğretmenleri öğrenci yazılarını değerlendirme ölçütlerinde biçimsel nitelikleri değerlendirmeye önem verdiklerini, bunun yanında konuya yaklaşım, ana fikri açık ve anlaşılır biçimde belirtme, yardımcı düşüncelerle yazısını zenginleştirme, özgünlük, anlam bütünlüğü, yazdıklarını yaşamla ve kendisiyle bağdaştırma gibi içeriğe yönelik niteliklere fazla önem vermedikleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacının öğretmenlerin içeriğe yönelik özelliklere daha fazla ehemmiyet ve kıymet vermesi gerektiği önerisi bu araştırmada ölçütleri oluşturmada oldukça değerli görülmüştür. Yanı sıra Arıcı ve Ungan’ın (2008) öğrencilerin yazılı anlatımdaki yanlışlarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%78,99) imla yanlışı yaparken %45,9’unun noktalama hatası yaptığı sonucuna ulaşmaları da öğretmenlerin bu kadar biçimsel değerlendirmeye önem verdiği hâlde sonucun bu olması açısından oldukça dikkat çekicidir. Dolayısıyla yapılan bu araştırmaların kılavuzluğunda oluşturulan ölçütler içeriğe yönelik özellikler taşımaktadır.

Böylesi bir ihtiyaç sebebiyle öğrencilerin paragrafları bu rubrik ile ölçme işlemine tabi tutulmuştur. Rubrikte öğrencilerden paragraflarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde ne yazmaları gerektiği ve paragraflarının yapı özelliğine dair ölçütler verilmiştir. Örneklerini yine ne hakkında verecekleri bilgisi de rubrikte derecelendirilmiştir. Temaya uygun paragraf yazma ev ödevinin örneği Ek A’da verilmiştir.

3.3.3.2 İzleme sınavı. Öğrenciler erişim sınavına girmeden iki hafta önce izleme sınavına girmişlerdir. İzleme sınav tarihi öğrencilere önceden bildirilmiştir. İzleme sınavında belirlenen ölçütlere göre paragraf yazdıkları bir soru sorulmuştur. Bu sorunun puan değeri 10’dur. Tema ile birlikte okutulan kitaptaki bir öyküyle tema ilişkilendirmesi üzerine paragraf yazması istenmiştir. Paragrafında aranan ölçütlerin bilgisi de soruyla birlikte verilmiştir. Öğrenci izleme sınav kâğıtlarının her birine yazılı dönüt verilmiştir. Yazılı dönüt verilirken içerikle ilgili olanlar metnin üzerine açık dönüt şeklinde verilirken biçimle ilgili olanlarda sorun düzeltmeye yönelik şekilde verilmiştir. Bununla birlikte öğrenci paragrafına göre verilen dönüt de

* Tam puana çok yaklaştın.
Notlar 😊

"Kimseden gizli saklım yok." cümlesinde ay
"Ama o yıl canıma tak etmişti artık." cümlesinde
"Teşekkür edip yanaklarından öpmek ve yine sevinci
ayrılınca durum eki vard
"Her ne pahasına olursa olsun fotoğrafımı çekirtmeli
Soru 2) Aşağıdaki sözcüklere istenilen eki getirerek
Fotoğraf + 1.tekil kişi iyelik eki + belirtme hâl eki: F
Okul + çoğul eki + bulunma hâl eki: okullarda
Dosya + 2.tekil kişi iyelik eki + yönelme hâl eki: dos
Para + 1.çoğul iyelik eki: paramız +
Yoğurt + belirtme hâl eki: yoğurdu +
Şiir + çoğul eki + 2.çoğul iyelik eki + ayrılma hâl eki:
Soru 3) "Hatıra Fotoğrafı" öyküsünde Taki Amca'nın
içinde değerlendiren bir paragraf yazınız.

Ölçütler	2	1	0
Paragrafı; giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşmuştur ve bu bölümlerin özelliklerini taşımaktadır.	2	1	0
Paragrafında erdem kavramlarını açıklamıştır.	2	1	0
Paragrafında Taki Amca'nın metindeki iki davranışını erdem kavramı ile bağdaştırmıştır.	3	2	1
Paragrafında kendi yaşamından bir örneğe yer vermiştir.	3	2	1

Erdem, insanlara karşı hoşgörülü,
alayışlı ve sevgi çerçevesinde davran-
mayı gerektirir. Taki Amca, Mecit ile
ilgiliymiş, ona nasıl durması gerektiğini
anlatmış, meslek anlatı. Her erdem-
li bir insandır ancak Mecit yerinde
kalkıp değişik davranışlarda bulunur-
ca çok kıra, alayışlı davranmaz.
ta ki Bihi ona durumu açıklayı-
caya kadar. Ben de ilk defa bil-
gisayar kullandığımda sıkça hata
yaparak ablamı kızdırmıştım. Oysa da-
ha alayışlı davranabilirdi çünkü öm-
ründe ilk defa kullandım.
(Düzeltilerek yeniden)
yazılmış bu metnin sonuna
bir ana fikir cümlesi geçiyor

Beş, Taki Amca' nı davranışlarını altında
- Çöle de yanlış bulmuyorum. Çünkü daha önceden
Mecit'in hiç fotoğraf çekirmediğini bilmediği
için Mecit'in davranışları yanında ona dalga geç-
tiğini sandı. Ben olsaydım belki biraz daha alayış
gösteriş onu yorgınlamazdım. → 2) Ana fikir gerekli.
Girişinde ele neji aldığın belirtir. Her ne pahasına ancak kendi
genel olarak belirtmek lazım. 3) Kendi yaşamından örnek
gerekli.

- 2 -

Şekil 3. İzleme geri besleme çalışmasında öğrencinin paragrafı ve verilen dönüt örneği.

İzleme sınavından sonra izleme geri besleme ev ödevinde de tema ile birlikte okutulan kitaptaki bir öyküyü tema ile bağdaştıran bir paragraf yazmaları istenmiştir. Yazacakları paragrafın ölçütleri de soru ile birlikte verilmiştir. Ölçütlerin puan karşılığı da -rubrik- öğrencilere verilmiştir. İzleme sınavından farklı olarak ölçütlerde "kendi yaşamından bir örnek" istenmiştir. Yazdığı paragrafı ve okuduğu öyküyü tema ile bağdaştırırken kendi yaşamıyla ilgisine de değinmesi beklenmektedir. Öğrenci ödevlerine yazılı dönüt verildikten sonra derste öğrencilerden düzeltme çalışmaları yapmaları istenmiştir. Düzeltme yaptıkları metinler de değerlendirilerek yeniden öğrencilere dağıtılmıştır. İzleme geri besleme ev ödevinin örneği Ek C'de verilmiştir.

3.3.3.4 Erişî hazırlık ev ödevi. Öğrenciler izleme geri besleme ile dönüt aldıktan sonra erişî sınavına girmeden evvel belirlenen yönlendirici sorulara uygun paragraf yazmışlardır. Erişî hazırlık ev ödevinin örneği Ek C’de verilmiştir.

YÖNLENDİRİCİ SORULAR:

- Bu düşünceye katılıyor musunuz?
- Bu düşüncenin katıldığınız yönleri neler?
- Katılmadığınız yönleri neler?
- Günlük yaşamdan örnek verebilir misin?

Soru 2: Parçayı okuduktan sonra yönlendirici soruları cevaplayan bir paragraf yazınız. Paragrafınız kendi düşüncelerinizi içermeli.

..... Evet ben bu düşünceye katılıyorum. Katıldığım yönler ilişkimi her kes kuralları ile uygularsa bir kaos ortamından kurtulabiliriz. Ancak ben bunun emensel birleş sağlayacağını düşünmüyorum. Çünkü yaşamda mesela sınıfta parmak kaldırmadın konuşursak bir kaos ortamı oluşur ve her kes rahatsız olur.....

- 1 -

Şekil 4. Erişî hazırlık ev ödevinde öğrencinin paragrafının örneği.

3.3.3.5 Erişî sınavı. Öğrencilerden erişî sınavında belirlenen ölçütlere uygun paragraf yazmışları istenmiştir. Paragraflarında beklenen üç ölçüt soruyla birlikte verilmiştir. Erişî sınavında artık öğrencilerin ölçüt bilgisine hâkim olması beklenmektedir. Paragraflarında tek bir konuyu ele almaları, bu konuyu örneklendirmeleri, kendi yaşamlarıyla bağdaştırmaları ve ana fikirle paragraflarını bitirmeleri beklenmiştir. Erişî sınavında da öğrenci kâğıtlarının üzerine daha az detaylı bir şekilde yazılı dönüt verilmiştir. Rubrik üzerinden değerlendirmeye bu sorudan kaç puan aldıkları görülmektedir. Erişî sınav kâğıdının örneği Ek D’de verilmiştir.

Soru 5. "Gerçek dostlar, yıldızlar gibidir; karanlık çöktünce ortaya çıkarlar." cümlesini açıklayan paragrafı aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre yazınız.

Ölçütler	Puan				
Paragrafı; giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşmuştur ve bu bölümlerin özelliklerini taşımaktadır.	4	3	2	1	0
Paragrafında cümlenin mecazi anlatımlarının anlamını açıklamıştır.	3	2	1	0	0
Paragrafında kendi yaşamından bir örneği cümlenin anlamı ile bağdaştırmıştır.	3	2	1	0	0

Yanıt 5.

Mecazi anlatımda karanlık : kötü gün demektir.
Gerçek dostlar hep birbirlerini çok severler. Hep birlikte olmak isterler ancak bazen bu gerçekleşmez. Bazen birbirlerinden çok uzakta olurlar ancak bu onların sevgisini değiştirmez. Birbirleriyle kaptırlarından konuşurlar. Özlerler birbirlerini ama bu arkadaşlıktır işte. "Karanlık çöktünce ortaya çıkarlar." Birbirlerini unutmaz ve beraberleridir. Benim bir arkadaşım Ankara'da oturuyor ancak hiçbir zaman sevgimiz kesilmedi. Ne kadar uzakta olursak olalım hep beraberiz.

Şekil 5. Erişi sınavında öğrencinin paragrafı ve verilen dönüt örneği.

3.3.3.6 Ev ödevi. Öğrencilere google forms şeklinde hazırlanan ev ödevinin bağlantısı classroom üzerinden verilmiştir.

6C
TÜRKÇE (EMRE ŞOLT BAKICI)

Akış Sınıf Çalışmaları Kişiler

EMRE SOLT
9 Kas 2018

Sevgili Öğrenciler,
Bu hafta iki göreviniz var:
1) "Erdemler" kitapçığınızda sayfa 12'deki Uygulama 16'yı yapmak.
2) Ekte bulunan google forms ödevini yapmak.
İyi hafta sonları...

"İZLEDİĞİMDEN YOLA ÇI..."

Şekil 6. Classroomda paylaşılan ev ödevinin ekran görüntüsü.

"Düşlerimdeki Atatürk" videosunu izleyip belirlenen ölçütlere uygun paragrafı google form üzerinden yazmışlardır.

SORULAR YANITLAR 97

Bölüm 1/2

"İZLEDİĞİMDEN YOLA ÇIKARAK PARAGRAF YAZIYORUM." EV ÇALIŞMASI

Sevgili Öğrencim,
"Düşlerimdeki Atatürk" filmi izledikten sonra aşağıdaki sorular size verilen paragraf yazma ölçütlerine göre yazınız.

Bu form otomatik olarak MEF Eğitim Kurumları kullanıcıları için e-posta adresleri topluyor. [Ayarları değiştir](#)

"Düşlerimdeki Atatürk"

Bir Çığan Irmak yapımıdır.

Aşağıdaki boşluğa adınızı / soyadınızı yazınız. *

Kısa yanıt metni

Şekil 7. Verilen form ödevinin ekran görüntüsü.

PARAGRAF YAZMA ÖLÇÜTLERİ

TEK PARAGRAF=TEK KONU ŞEKLİNDE YAZ.
BİR PARAGRAF BAŞI YAP.
SORUDA VERİLEN CÜMLEYİ AÇIKLA.
GİRİŞ = KONUYU EN GENEL ELE ALDIĞIN KISIM OLMALI.
GELİŞME: İZLEDİĞİN FİLMDEN ÖRNEKLERİN YER ALDIĞI KISIM OLMALI.
SONUÇ: ANA FIKRİNİ VERDİĞİN KISIM OLMALI.

"Bir ülkeyi yönetmek, bir evi yönetmek gibidir." sözünü kızın evindeki gözlemlerinden yola çıkarak açıklayın. *

Uzun yanıt metni

Senin hayalindeki "Atatürk"ü yaz. *

Paragraf ölçütlerini bu soruda da uygula.

Uzun yanıt metni

Şekil 8. Verilen form ödevinin ikinci ekranının görüntüsü.

Öğrenciler kendilerine yöneltilen soruları paragraf yazma ölçütlerine uyarak cevaplandırmışlardır. Aşağıdaki resimlerde öğrencilerin yazdıkları paragraf örnekleri bulunmaktadır.

Bir evi yönetemeyen kişi, bir ülkeyi yönetme konusunda başarısız olur. Büyük Önderimiz halkına yakındır, adeta halktan sıradan biri gibi ulaşılabilir biridir ve bir babadır o. Halkta demokrasiyi sağlayan, herkesin söz hakkına sahip olmasını sağlar ve onları ölümüne savunur. Bu kadar güzel bir lider, bir önder her zaman demokrasi ve yasalara başvurur. Halkıyla vakit geçirir ve onlar ile iyi anlaşır. Filmde izlediğimiz baba da demokratiktir, evdeki hiçbir kararı tek başına almaz ve çocuklarla ilişkisi de çok iyidir. Kısacası bir insan bir evi yönetemez ise bir ülkeyi asla yönetemez.

Hayalimdeki Atatürk herkesi eşit şartlarda kabul eder. O iyi kalpli ve erdemli bir insandır. Çocukları çok sever ve onlarla vakit geçirir. Atatürk çok çalışkan ve zekidir. İnsanlar onunla konuşabilir. O hata yaparsa da onu düzeltir. Sorumluluk sahibi biridir ayrıca cesaretlidir. Hayalimdeki Atatürk gerçek bir liderdir.

Şekil 9. Öğrencilerin paragraflarının örneği.

DÜŞLERİMDEKİ ATATÜRK (Yanıtlar)							
Dosya Düzenle Görünüm Ekle Biçim Veri Araçlar Form Eklentiler Yardım							
Zaman damgası							
	A	B	C	D	E	F	G
1	Zaman damgası	E-posta Adresi	Aşağıdaki boşluğa adınızı	"Bir ülkeyi yönetmek, bir e	Senin hayalindeki "Atatürk"ü yaz.		
2	09.11.2018 16:22:26	akguns@stu.mef.k12.tr	Sarp akgün	D	Benim hayalimdeki Atatürk çalışkan azimli adaletli bir lider		
3	09.11.2018 21:11:40	gturk@stu.mef.k12.tr	Gökçe Türk	Kızın "bir ülkeyi yönetmek	Benim hayalimdeki Atatürk dünyada eşi benzeri olmayan,cinsiyet,ırk gibi ayrımlar yapmaya cumhuriyet için canır		
4	09.11.2018 21:56:05	celkem@stu.mef.k12.tr	Nilce Çeliker	"Bir ülkeyi yönetmek, bir e	Atatürk benim için cesur, çocukları ve vatanını seven, milletine saygılı, mavi gözlü, sarı saçlı ve iyi kalpli biridi		
5	09.11.2018 21:56:42	celkem@stu.mef.k12.tr	Nilce Çeliker	"Bir ülkeyi yönetmek, bir e	Atatürk benim için cesur, çocukları ve vatanını seven, milletine saygılı, mavi gözlü, sarı saçlı ve iyi kalpli biridi		
6	10.11.2018 09:47:58	akbalb@stu.mef.k12.tr	Bahar Akbal	Koca bir ülkeyi yönetmek,	Hayalimdeki Atatürk, okyanus gibi masmavi, ışıl ışıl ve boncuk gözlü, pas parlak güneş gibi sarı saçlı, çocuklar g		
7	10.11.2018 11:12:57	aydilb@stu.mef.k12.tr	Baran AYDIL	Bir ülkeyi doğru ve başan	Atatürkçü düşünce sistemi bizlere doğruyu ve güzel öğütler Atatürk dürüstlüğün ,demokrasinin ve azimli çalışma		
8	10.11.2018 11:57:39	yalcinc@stu.mef.k12.tr	Can yalçın	Bir yerde olması gerekeni	Azimli, çalışkan, açıksözlü,lider,kararlı ve sorgulayan birisidir.		
9	10.11.2018 14:51:26	ascik@stu.mef.k12.tr	Koray Açıcı	?	Zeki,vatansever şuan yaşayan bir Atatürk insanları daima koruyan bir Atatürk.		
10	10.11.2018 16:06:11	sisnelif@stu.mef.k12.tr	Fulya Sisneli	"Bir ülkeyi yönetmek b	Benim hayalimdeki Atatürk çocukları seven ülkesine sahip çıkan ve onu iyi yöneten bir Atatürk.		
11	10.11.2018 17:29:08	husemoglu@stu.mef.k12.tr	Deniz Hüsemoglu	Bir ülkeyi yönetmek, bir e	Atatürk cesur ve zeki bir liderdi. Ülkede çıkan sorunları, nasıl İrmak'ın babası demokrasisiyle olayları çözüyorsa c		
12	10.11.2018 18:07:57	yenic@stu.mef.k12.tr	Ceylin Yeni	Evinde de kararlar alırsın,	Benim hayalimdeki Atatürk, yürekli olandır. Kahramandır, babadır,koruyucudur.		
13	10.11.2018 18:18:47	doganea@stu.mef.k12.tr	Ele Aras Doğan	Nasıl ki evdeki herkesin fi	Ulu Önder Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, büyük önder Mustafa Kemal Atatürk... Yurdumuzu düşmanlar işgal etmiş		
14					Benim Hayalimdeki Atatürk Çocukları seven,ülkesi için savaşan ve ülkesini canından çok seven bir insandır.Kendini özel değil halktan sayan Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir demistir babamız ulu önder Mustafa Kemal Atatürk evet öyledir öyle kalacak		

Şekil 10. Paragrafların e-tablodaki ekran görüntüsü.

Bu ödevin dönütüne iki ders saati ayrılarak okulun teknoloji laboratuvarında tüm öğrencilerin bilgisayarlarında öğrenci okul hesapları üzerinden yaptıkları ödevleri açık bir şekilde dönüt verilmiştir. Dönüt verilirken sınıfa toplu sözel, metin dışı ve açık, büyük ve küçük yapıyla ilgili dönütler öğrenci paragrafları üzerinden örneklendirerek verilmiştir. Bununla birlikte tüm ölçütlere uygun paragraf yazan

öğrencilere övgü bildiren dönüt verilirken paragrafları tüm sınıfla örnek teşkil etmesi gayesiyle paylaşılmıştır ve akran çalışması yapılarak düzeltme çalışmasında bu öğrencilerden diğer öğrencilerin dönüt almaları sağlanmıştır. Yanıt paragraflarının düzeltilmesi ihtiyacı olan öğrenciler paragraflarını akranından destek alıp düzelterek yeniden forma işlemiş ve göndermiştir. Ev ödevinin örneği Ek E’de verilmiştir.

3.3.3.7 Öğrenci anketi. Öğrencilere paragraf yazma çalışmalarını değerlendirmeleri ve verilen dönütler hakkında öğretmene bilgi vermeleri amacıyla anket uygulanmıştır. Öğretmeninden aldıkları dönütlerin dilinin kendileri için uygunluğu, kendilerinin gelişimlerine katkısı yönünde konu ile ilgili bilgi toplamak amacıyla 10 soruluk bu ankette öğrencilerden dönüt ve düzeltme çalışmaları hakkında görüşleri istenmiştir. 4, 9 ve 10.sorular dışında katılıyorum, kararsızım ve katılmıyorum seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir.

Bununla birlikte öğrencilerden ayrıca her bir madde hakkında da görüş yazmaları istenmiştir. Görüşlerini yazacakları açık uçlu soru kutucuğu maddelerin altına eklenmiştir. 4 ve 10.soruların cevapları çoktan seçmeli bir şekilde öğrenciye sunulmuştur. 9.soru açık uçlu soru olup öğrenci görüşü alınmıştır.

Verilen dönüt hakkında öğretmene bundan sonraki uygulamaları için yol göstermesi ve plan oluşturması amacıyla uygulanan ve EK F’de yer alan anketin örnek bir sorusu şöyledir:

- *Paragraf yazma ölçütlerini önceden okumak paragrafımı nasıl yazacağım hakkında beni bilgilendirdi.*

Öğrenci anketinin örneği Ek F’de verilmiştir.

3.3.3.8 Araştırmacı gözlem notları. Araştırmacı, araştırma süresince öğrencilerin yazma eylemine ilişkin tavır ve davranışlarını kaydetmek amacıyla notlarını tarih belirterek kaydetmiştir. Özellikle öğrencilerin dönüt verilmiş paragraflarını düzeltme eylemi gerçekleştirdikleri andaki durumlarını betimlemek ve özel durumları kaydetmek amacıyla gözlem notları tutulmuştur.

3.3.2 Veri toplama işlemleri. Bu eylem araştırması, 5 Ekim 2018 tarihinde tematik paragraf yazma uygulaması ile başlamış ve 28 Kasım 2018 tarihinde uygulanan mini sınav uygulamasına kadar 7 hafta boyunca devam etmiştir. Veri toplama çalışma takvimi Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Veri Toplama Çalışma Takvimi

Veri Türü	Veri Toplama Tarihi
1. Tematik yazma hafta sonu ev ödevi	05.10.2018
2. İzleme sınavı	16.10.2018
3. İzleme geri besleme hafta sonu ev ödevi	19.10.2018
4. Erişi hazırlık hafta sonu ev ödevi	26.10.2018
5. 1.Erişi sınavı	31.10.2018
6. Hafta sonu ev ödevi	09.11.2018
7. Öğrenci anketi	16.11.2018

Yedi hafta boyunca öğrenciler yazdıkları her paragrafta dönüt almışlardır. Paragraflarına metni değerlendiren kişi açısından öğretmen dönütü, iletişim biçimi açısından yazılı ve sözlü dönüt almışlardır. Yazılı dönütler, metnin içeriğine ve biçime yönelik olup öğrencilerin paragraflarının üzerine yazarak veya işaretleyerek sunulmuştur. Verilen dönütlerin sorun ve çözümü bildirmeye yönelik olmasına ve yansız dönüt verilmesine dikkat edilmiştir. Genel dönüt ise öğrencilerin tamamına yönelik verilmiştir. Toplu biçimde dönüt verilirken öğrencilerin yazma sırasında yaşadığı sorunlar sınıf ortamında gözlemlenmiş, ayrıca paragraflarındaki benzer hatalar, yapılan yanlışlar arasındaki örüntüler saptanmıştır. Bunların nasıl düzeltileceği sınıfça tartışılmıştır.

3.3.3 Verilerin analiz işlemleri. Bu eylem araştırmasında nicel ve nitel veriler analiz edilmiştir. Verilerin analiz işlemlerinde kullanılan yöntem şu şekildedir:

Elde edilen tüm nicel veriler toplam ve ortalama alınarak analiz edilmiştir. Nicel verilerin bilgisi; izleme, erişim sınav bu sonuçlarından alınmıştır. Tümevarım analizi tematik yazma, geri besleme, erişim hazırlık çalışması, ev ödevi ve öğrenci anketi çalışmalarında kullanılmıştır.

Veri toplama işlemi başlarken başlangıç kategorileri belirlenmiştir ancak veri doğasını ve yapısını değiştirmesi olasılığıyla esnekliğe yer bırakılmıştır. Tümevarım analizi yönteminde başlangıçta yapılan kategoriler, veri toplamaya derecelendirilmiş puanlama anahtarının ölçütlerini belirlemede şekil vermiştir.

Tematik yazma paragraf çalışması: Öğrencilerin ev ödevleri olarak verilen paragrafları okunarak yapılan hatalar kaydedilmiştir. Bu hatalara göre sınıf içindeki diğer öğrenciler arasında yinelenen durumlar ve örüntüler aranmıştır. Ortaya çıkan örüntüler ve hatalar kaydedilmiştir.

İzleme geri besleme ev ödevi: Geri besleme ev ödevindeki paragraflar okunarak yinelenen durumlar, hatalar ve ortaya çıkan örüntüler aranmıştır. Elde edilen veriler bir önceki kayıtlarla karşılaştırılarak bir veri oluşturma amaçlanmıştır. Öğrencilerin bir önceki yazma durumlarındaki hataları, yineledikleri yanlışlar arasında da örüntü aranarak var olanlar kayıt altına alınmıştır. Bu düzene göre de öğrencilere sınıf içi genel dönüt verilmiştir.

Erişim hazırlık çalışması: Erişim sınavına girmeden önce yazdıkları paragraflar okunarak yineledikleri durumlar, hatalar kayıt altına alınmıştır. Bununla birlikte yazma becerisinde gelişme kaydeden öğrencilerin paragraflarında kullandıkları örnekler, kendi yaşamı ile kitaptaki durum arasında bağ kurduğu cümle ve ana fikri nasıl verdiği de kaydedilmiştir.

Ev ödevi: Google form olarak verilen ev ödevi paragraf yazma çalışmasında excel dosyası üzerinden yazılan paragraflar okunarak verilen ölçütlerde eksik olanlar kayıt altına alınmış, bu eksiklikler arasında örüntüler aranmıştır. Öğrenci anketi: Online yapılan anketin sonuçları sayısal olarak analiz edilmiştir. Bununla birlikte açık uçlu soruya ve her bir madde ile ilgili öğrenci görüşleri kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir.

Araştırmacının gözlem notları ise verileri analiz ederken gerektiği yerlerde araştırmacıya kılavuzluk etmesi ve karşılaşılabilecek olası problemleri önceden fark etmek ve gelecekteki yazma öğretimi planı açısından yol göstermesi noktasında önemli bir veri kaynağı olduğundan gerektiği yerlerde bilgi vermesi için kullanılmıştır.

3.3.4 Geçerlik ve güvenilirlik. *İç Geçerlik:* Araştırmacı yedi hafta boyunca veri kaynaklarıyla etkileşim halinde olduğundan verileri derinlemesine inceleme fırsatı olmuştur. Araştırmanın modeli, veri toplama araçlarının hazırlanması, verilerin analizi ve bulguların yazılması konusunda uzman kişilerden dönütler almıştır. Bulguları önyargı ile yanlılıktan arındırmak amacıyla alanında uzman kişilerin görüşleri de alınmıştır. Katılımcıların paragraflarında yer alan cümleler değiştirilmeden doğrudan gösterilmiştir. Bununla birlikte araştırmanın objektifliği açısından araştırmacı günlük tutmamakla birlikte çok özel durumları kayıt altına almak istediğinden gözlemlerini yazmıştır. Bu gözlemler de değiştirilmeden doğrudan gösterilmiştir.

Dış Geçerlik: Araştırmanın modeli, araştırma ortamı ve katılımcılar, veri toplama araçları ve süreci, verilerin analiz edilmesi başlıkları altında uygulama süreci ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır. Kategoriler kavramsal yapı doğrultusunda belirlenmiştir.

İç Güvenirlik: Araştırma süreci araştırmacı tarafından sürekli gözden geçirilerek denetlenmeye çalışılmıştır. Veri toplama araçlarının oluşturulması ve verilerin analiz edilme sürecinde uzman görüşüne başvurularak uygulama sürecinde araştırmanın tutarlılığı denetim altında tutulmaya çalışılmıştır.

Dış Güvenirlik: Dört çeşit veri toplama aracıyla çeşitlemenin sağlandığı araştırmada veriler nesnel bir bakış açısıyla ele alınmaya çalışılmıştır. Süreç içinde yapılanlar aşama aşama detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırma sürecinde verilerden elde edilen tüm bulgular gerektiğinde incelenmesi ve teyit edilmesi amacıyla muhafaza edilmektedir.

3.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma, Türkçe dersinde yer alan “yazma becerisine” ait kazanımlar ve bu kazanımlar doğrultusunda verilen dönütlerle ilgili gerçekleştirilecek izleme, erişim sınavları, ödevler ve öğrenci anketiyle sınırlıdır.

Bölüm 4

Bulgular

Araştırmanın bu kısmında öğrencilerin paragraflarındaki istenen ölçütlere uygunluğuna bakılmıştır. Öğrencinin her bir yazma deneyiminden sonra aldığı dönüt ve yaptığı düzeltme eyleminden elde ettiği becerileri aktardığı paragrafındaki durum gözlenmiştir. Buna göre bu kısım her yazma çalışmasından elde edilen verilerin bulgusu başlıkları altında ele alınmıştır:

4.1 Temaya Uygun Paragraf Yazma Çalışmasından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

Öğrenciler, düşüncelerini bir paragraf şeklinde ifade etme çalışmasına 6.sınıfta ilk temanın ödeviyle başlamışlardır. Tüm öğrencilerin cevapları okunup her bir paragrafa dönüt verilmiştir. Öğrencilerin paragraf yazarken yaptıkları hatalar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Öğrencilerin İlk Paragraflarında Yaptıkları Hatalar

Tema	Kategori	Alt Kategoriler	Kodlar
Öğrencilerin İlk Paragraflarında Yaptıkları Hatalar	İçerikte Yapılan Hatalar	Öyküdeki kahramanın davranışını değerlendirme yerine öykünün özetini yazma	Özet
		Durumu değerlendirmek yerine olayı anlatma	Olay
		Sadece konuya giriş yapılma, gelişme ve sonuç cümleleri ile devam ettirmeme	Geliştirme
		Gelişme bölümünde örneklerle paragrafının içeriğini zenginleştirilmeme	Örnekleme
		Giriş ve gelişme bölümündeki cümleleri bir sonuca bağlamama- ana fikri vermeme	Sonuç
		Ana fikri verip bu ana fikri gelişme bölümünde desteklememe	Destekleme

Tablo 5 (devam)

Tema	Kategori	Alt Kategoriler	Kodlar
Öğrencilerin İlk Paragraflarında Yaptıkları Hatalar	Biçimde Yapılan Hatalar	Tek paragrafta üç ayrı paragraf başı yapma (giriş, gelişme, sonuç bölümlerini paragraf başı ile gösterme)	Paragraf başı
		Anlamı kuvvetlendiren geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanmama	Bağlama
		Cümleler arasında ilgisiz geçişlerin olması	Geçiş
		Paragrafa “bu ifade”, “bu öyküde” şeklinde başlama (giriş cümlesinin kendisinden önce başka hiçbir cümlenin varlığını gerektirmemesinin kavranması)	Başlangıç

Tablo 5’teki bulgularda öğrencilerin ilk paragraflarındaki hatalar, iki kategori etrafında şekillendirilmiştir. Bu kategorilerden ilki içerikte yapılan hatalardır. Bu kategori altında altı alt kategori belirlenmiştir. İkinci kategori olan biçimde yapılan hataların altında dört alt kategori belirlenmiştir. Öğrenciler arasında en yüksek oranda yapılan hata, özet koduna aittir. Bu koda ait Ö20’nin paragrafi şöyledir:

“Mecit, anneanesi ile yaşıyormuş. Evlerinde bir adet kuş ve bir adet kedi besliyorlarmış. Anneanesi hayvanları çok severmiş. Kedileri ev şartlarına alışkınmış. Bir gün kedileri Moloso kuşa karşı bir hata yapmış. Anneanesi onu uyarılmış. Bir gün Mecit kafesi kuş ile yere düşürmüştü ve suçu Moloso’ya atmış. Anneanesi bu duruma çok sinirlenip kediyi bir poşete koyup onu uzak bir yere götürmesini istemiş. Mecit çaresiz bir şekilde kediyi uzak bir yere götürüyor fakat hiçbir yerin ev şartlarına uyduğunu düşünmüyor. Eve dönüp anneanesine her şeyi anlatıp kediyi sokakta yaşamaktan kurtarıyor.”

Biçimde yapılan hatalardan başlangıç koduna ait hata oranı, 5 öğrencide görülmüştür. Bu koda ait Ö11’in paragrafi şöyledir:

“Bana göre Mecitin yaptığı bence çok kötü bir şey çünkü Bülbülü kendisi düşürüp kedisi Moloso’ya suç atması çok iyi değil ama sonra ninesine kendisinin yaptığını itiraf ediyor. Belki de kediye uygun bir ev bulsaydı söylemeyecekti.”

Bu veriden elde edilen diğer bir bulgu da 29 öğrenci arasında bir öğrenci (Ö15) paragrafını giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin özelliklerine uygun bir şekilde ve değerlendirme paragrafi şeklinde yazmıştır. Bu bilgi şu açıdan önemlidir: 5. sınıfta Türkçe dersinin sürece dayalı yazma çalışmasında bilgilendirici, açıklayıcı,

öyküleyici ve tartışmacı paragraf yazmışlardır. Dolayısıyla paragraf yazma bilgisine sahip olup sentez düzeyinde olan yazma eylemini gerçekleştirmişler ama bilgiyi transfer edebilen sadece bir öğrencidir. Bu veriden elde edilen bulgular ışığında araştırmacı derste öğrencilere toplu dönüt vererek paragraflarını düzeltmelerini istemiştir. Araştırmacı, araştırma günlüğü tutmamıştır ancak bununla birlikte bazı bulguları desteklemesi açısından çok özel durumlar için ders çıkışı gözlemini kayıt altına almıştır:

Araştırmacının 08.10.2018 tarihli notundan: “Öğrenciler, değerlendirme ne demek bilmiyorlardı, sınıfın çoğu özet yazmıştı ya da olayı anlatmıştı. Sınıf içi dönüt verirken bunun üzerinde durdum. Paragrafın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini birlikte yazdık. İlk cümleyi yazdım ve giriş cümlesinin konuya giriş olması gerektiğini söyledim. Şimdi ne yazalım, nasıl örnek verelim, öyküye nasıl gönderme yapalım ve düşüncelerimizi bir sonuca bağlayalım, dedim. Bu cümleyi diğer cümleyle hangi bağlayıcı öğeleri kullanarak bağlayalım, dedim. Sürece kendileri dahil olunca etkileşimin arttığını gördüm.”

4.2 İzleme Sınavından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

Tematik paragraf yazma çalışmasından elde edilen bulgular öğrencilere paragraflarını yazmadan önce ölçüt bilgisine sahip olmaları gerektiği ihtiyacını doğurdu. Bununla birlikte ölçütlerin puanlama bilgisine de sahip olmalarının bizim onların paragraflarından beklentimizi görmeleri ve paragrafını teslim etmeden önce okuyup ölçütler üzerinden kendi yazısını denetlemesi ve düzenlemesi açısından önemli görüldüğünden her paragraf yazma deneyimden önce ölçütleri derecelendirilmiş rubrik ile verildi. Bu tekniğin ilk denemesi de 16 Ekim 2018 tarihindeki izleme sınavında yapıldı.

Tablo 6’da öğrencilerin izleme sınavından aldıkları puanların ortalamaları gösterilmiştir.

Tablo 6

Öğrencilerin İzleme Sınavı Puan Ortalamaları

İzleme sınavındaki paragraf sorusunun puan değeri	Öğrencilerin puan ortalamaları
10 puan	4,82

Elde edilen verilere bakıldığında Ö2, Ö9, Ö25 soruyu hiç yapmamışlardı. Bu öğrencilerin soruyu yapmadıkları sınav esnasında araştırmacının fark edememesinin

nedeni sınavların kuşak sınavı olması ve farklı bir öğretmenin gözetmenlik yapmasıdır. Dolayısıyla araştırmacı sınav sonrası fark ettiği bu durum için öğrencilerle konuşmuş ve bunu notlarına şöyle yansıtmıştır:

Araştırmacının 17.10.2018 tarihli notundan: *“İlgili soruyu boş bırakan üç öğrenciyle birebir konuştum ve boş bırakmalarının nedenini sorduğum da her üçü de paragraf yazmayı en sona bıraktıklarını ve sonrasında da zamanlarının kalmadığını söyledi. Ö2 ve Ö25 için zaman sebebiyle yapamadıkları cevabı tatmin edici olmakla birlikte Ö9’un zaman cevabı beni tatmin etmedi. Süreçte ona dikkat etmem ve gerekirse bireysel dönütlerimi arttırmam lazım.”*

Bu sınavdan elde edilen bir diğer bulgu da biçimde yapılan “tek bir paragraf içinde üç ayrı paragraf başlığı yapma” hatasına hiçbir öğrencinin düşmemiş olmasıdır. Tematik paragraf yazma çalışmasında verilen dönütün işe yaradığının göstergesidir. Bununla birlikte içerikte yapılan devam etmektedir. Bir diğer bulgu da tematik paragraf yazma çalışmasına nispeten bu sınavda tam puan alan Ö5, Ö7 ve Ö23 vardır. Tematik yazma çalışmasında tüm ölçütlere uygun yazan Ö15 sınavda sonuç cümlesi yazmayarak 8 puan almıştır. Tüm öğrencilerin paragraflarına açıklayıcı dönüt verilmiş ve anında dönüt verilmesi açısından da sınav kâğıtları hızlıca okunmuştur. Ayrıca sınıfta da toplu, açıklayıcı dönüt verilmekle birlikte tam puan alan öğrencilere de onaylayıcı dönüt verilmiştir.

4.3 İzleme Geri Besleme ve Erişi Hazırlık Ev Ödevinden Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

Tematik paragraf yazma çalışmasıyla benzer bir paragraf yazdıkları izleme geri besleme ödevlerinde de “değerlendirme” yapmaları istendi. Tematik paragraf yazma çalışmasında öğrencilerin çoğunun değerlendirme yapmayı bilmedikleri ve öykünün özetinin yazdıkları bulgusuna ulaşıldığı için “değerlendirme dönütü” özellikle verilip değerlendirme yazacakları paragraf birlikte yazılmıştı. İzleme geri besleme ödevinde Ö6, Ö9, Ö26, Ö27 öykünün özetini yazmışlardır. Bu öğrencilerden Ö9 izleme sınavında paragrafını zaman sebebiyle yaz(a)madığını söyleyendi. Dört öğrencinin ödevine değerlendirmenin ne olduğu yazılarak sorun ve çözüm bildiren dönüt birlikte verildi.

Araştırmacının 22 Ekim 2018 tarihi notundan: *“Öğrencilerin ödevlerine biçime yönelik geri bildirimimin olmaması benim açımdan sevindirici, en azından paragrafın biçim yönünü halletmiş oldum. Şimdi sıra içerikte, hâlâ içerikte sıkıntı çeken öğrenciler var. Özellikle gelişme kısmını yazamıyorlar.”*

26 Ekim 2018 tarihinde verilen erişim hazırlık ev ödevinin dönütleri öğrencilere 30 Ekim 2018 erişim sınavından bir gün önce verilmiştir. Öğrencilerden “sağlıklı iletişim kurmanın önemi” ile ilgili bir paragraf okutulduktan sonra yönlendirici sorular ışığında bir paragraf yazmaları istenen bu ödevden elde edilen en önemli bulgu öğrencilerin çoğunun içerik konusunda beklenen duruma gelmiş olmalarıdır. Öğrenciler metindeki düşüncelere katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle yazmışlar ve günlük yaşamlarıyla da bağlantı kurmuşlar. Ölçütlerde var olan “kendi yaşamından bir örnek verme” cümlesini tüm öğrenciler yazmıştı. Her öğrencinin cevabında yaşamından örnek vardı. Bir diğer bulgu da Ö1, Ö2, Ö3 paragraflarında ana düşünceyi destekleyen yardımcı düşünceleri ve kendi yaşamlarından örnekleri iyi yazmışlardı ama ilişkilendirmeleri zayıftı. Onların paragraflarına bu şekilde yapıcı ve özgül dönüt verildi. Bir diğer bulgu da Ö14 ile Ö16’ın paragraflarının oldukça gelişmiş olmasıdır. İzleme sınavından aldıkları dönütleri harfiyen uyguladıkları gözlemlenmiştir.

4.4 Erişim Sınavından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

31 Ekim 2018 tarihinde yapılan erişim sınavında öğrencilere bir metin verildi ve o metinde geçen bir cümlenin anlamını açıklayan paragraf yazmaları istendi. Verilen soru ve ölçütler yöntem kısmında detaylandırılmıştır. Erişim sınavı dört kere paragraf yazarak ve her yazmalarına da dönüt olarak girdikleri bir sınav olması açısından önemlidir. Erişim sınavında yazacakları paragrafın puan değeri 10’dur. Erişim sınavındaki öğrenci puanlarının ortalaması 8,34’dür. Tablo 7’de öğrencilere verilen dönüt cümleleri yer almaktadır.

Tablo 7

Öğrencilerin Erişim Sınavındaki Paragraflarına Aldıkları Dönütler

Öğrencilerin numaraları	Verilen dönüt cümlesi/cümleleri
Ö1	Giriş cümleleri hatalı, bu cümlede şekilde başlamamalıydın. Örneğin güzel ve cümleyle ilişkili ancak bir sonuca bağlamalıydın.
Ö2	Tebrik ederim, okumaktan keyif aldığım bir paragraf yazmışsın.
Ö3	Yazdıklarını bir sonuca, bir ana fikre bağlamalıydın.

Tablo 7 – (devam)

Öğrencilerin numaraları	Verilen dönüt cümlesi/cümleleri
Ö4	Giriş ve sonucu çok iyi yazmışsın ancak yazdıklarını gelişme bölümünde zenginleştirmeliydin. Yaşamından örnekle yapabiliirdin bunu.
Ö5	Giriş cümlesi “bu söz” diye başlamaz. Onun dışında gelişme ve sonuç cümlelerin başarılı.
Ö6	Giriş yapmadan direk gelişme ve sonuca girmen yazdığın paragrafı anlamlı olmaktan uzaklaştırmış. Önce konuya giriş yap sonra gelişme ve sonucunu yapılandır.
Ö7	Keşke yazdıklarını bir sonuca bağlayaydın:(
Ö8	Tebrik ederim, kendini epey geliştirmişsin. Örneğin paragrafına çok yakışmış.
Ö9	Girişin güzel ancak gelişme bölümünü daha zengin tutmalıydın ve iyi ilişkilendirmeliydin. Yaşamından örnek vermişsin ama cümleler arası geçişler bağlantısız ve bir sonuca da bağlamamışsın.
Ö10	Paragrafının içeriği gayet başarılı ancak biçimsel hata olarak iki kere paragraf başı yapmışsın.
Ö11	Düşüncelerini çok iyi yazmışsın ama bir sonuca bağlamalıydın. Ana fikrin yok.
Ö15	Özellikle verdiğin örneği çok beğendim, tebrik ederim.
Ö16	Yazı dilini epey geliştirmişsin, tebrik ederim.
Ö17	Düşüncelerini çok iyi anlatmışsın, aferin.
Ö18	Anlatmak istediklerini çok güzel bir şekilde ana fikre bağlamış ve ana fikrini de çok iyi desteklemişsin, aferin.
Ö19	İyi bir paragraf okudum, kalemine sağlık.
Ö20	Dönütlerimi dikkate alman çok sevindirici, eline sağlık çok iyi bir yazı olmuş.
Ö21	Tebrik ederim, iyi bir paragraf yazmışsın.
Ö22	Kendini epey geliştirmişsin, aferin.
Ö23	Senden de böyle bir paragraf beklerdim aferin.
Ö24	Aferin sana, keyifle okudum paragrafını.

Tek tek öğrenci bazında veriler ele alındığında ulaşılan bulgular şöyledir: Ö9 yazma becerisini az da olsa geliştirmiştir ancak çok zorlanmaktadır. İki öğrenci paragrafına hatalı giriş cümlesi ile başlamıştır. Üç öğrenci gelişme bölümünü kendi yaşamından örneklerle zenginleştirmemişlerdi. Beş öğrenci düşüncelerini bir ana fikre bağlamamışlardı. İki öğrenci soruyu yetiştirememişlerdi. Bir öğrenci biçimsel hata yapmıştı.

4.5 Ev Ödevinden Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

Öğrencilere erişim sınavından sonraki hafta sonu paragraf yazma ödevi google form olarak google classroom üzerinden gönderildi. Ödevin ayrıntılı açıklaması yöntem kısmında ele alınmıştır. Bu uygulamanın araştırmacıya faydası öğrenciler ödevlerini yazdıkça araştırmacının google formunun yanıtlar kısmına geldiğinde araştırmacı hafta sonunda istediği zaman cevapları okuyup gerekli notları ders öncesi kendisine alabilecek ve öğrencilere vereceği uygun dönütleri yazma zamanı oluşmuştur. Bu sayede araştırmacı eylem araştırmalarının esnekliğinden bu ödevin dönütünü verme şeklinde yararlanmıştır.

Bu ödevden elde edilen bulgular şöyledir: Dört öğrenci paragrafının ölçütlerine uymamıştı ki bu öğrenciler erişim sınavında tam puan yapan öğrencilerdi. Erişim sınavında tam puan alan iki öğrenci biçimsel hatalardan olan giriş cümlesine “bu söz” diye başlamışlardı. Her iki sınıfta üçer öğrenci (B şubesinden Ö7, Ö12, Ö14; C şubesinden Ö15, Ö19, Ö23) ölçütlere uygun paragraf yazmıştır. Ö9 sorulara paragraf şeklinde yanıt yazmamış, bir soruya cümle niteliğinde sayılmayan bir ifadeyle yanıt vermişti. Bu ödevin bir başka bulgusu da öğrencilerin bilgisayarda paragraflarını yazarken daha çok yazım yanlışı yapmış olmalarıdır. Özel isimlerin yazımı, özel isimlere gelen çekim eklerinin ayrımı ve noktalama kullanımına dikkat etmeme sayısı fazlaydı.

Eylem araştırmalarının esnekliğinden yararlanarak yukarıda bahsi geçen üç öğrencinin sınıfta dönüt verilirken paragrafları okunmuştur ayrıca bu öğrenciler diğer arkadaşlarının paragraflarını düzeltmelerine de yardımcı olmuşlardır. Bu öğrenciler üst düzey düşünme becerilerini aktif kullandıkları için değerlendirme basamağında bir etkinlik yapmışlardır. Diğerlerinin hatalarını görme ve anlatma görevini üstlenmişlerdir. Böylece bu ödevin verisinden elde edilen bulguyla işbirlikli öğrenme yöntemi işe koşulmuştur.

Ö12'nin yazdığı paragraf sınıf içinde okunmuş ve öğrenci paragrafına övgü bildiren dönüt verilmiştir. Öğrencinin paragrafının ders esnasında her öğrencinin bilgisayarında açılması sağlandıktan sonra neden onun paragrafına övgü dönütü verildiği de örnekle açıklanmıştır. Bu öğrenci, diğer arkadaşlarına düzeltme işleminde destek olmuştur.

“Bir ülkeyi doğru ve başarılı yönetebilmek için doğru kararlar almak dürüst davranmak adaletili olmak ve kararlılıkla çalışmak gerekir. Bir evi de yönetebilmek aynı şartları gerektirir. Bu özellikleri taşıyan bir babanın evi ve ailesi huzurludur. Bir milletin de huzuru ve mutluluğu ilkeli yönetim şartlarına ve adaletili bir yöneticinin varlığına bağlıdır.”

Ö1 paragrafında istenilen ölçütleri uygulamadığından düzeltme işlemi yapması gerekmekteydi. Öğrenciye paragrafında hangi ölçütlerin eksik olduğu açık dönüt yoluyla anlatılmıştır. İçeriğe yönelik dönüt verilirken biçime yönelik de anlatım bozukluğu yaptığı cümleler gösterilmiştir. Öğretmeninden aldığı dönütten sonra Ö12'den de destek alarak akran çalışması çerçevesinde düzeltme işlemini yapmıştır.

Ö1'in dönütten önceki paragrafı

“Yazar burada ev de ülke gibi önemlidiri anlatmaktadır. Örneğin, evde hangi oyun oynanacağına, ülkede ise millet vekilinin kim olacağı konusunda demokrasi ile karar alır.”

Ö1'in dönüt aldıktan sonraki paragrafı

“Bir ülkede ev gibi demokrasi ile adalet ile karar verilmesi gerekir. Örneğin evde oynanacak bir oyun da, ülkede verilecek bir karar da demokrasi ile seçilir. Evde herkes kendi fikrini paylaşır ve böylelikle aile içinde mutluluk ve huzur olur. Aynı şey ülkede de geçerlidir, halk bir karar alınırken oy kullanır ve böylelikle toplum arasında huzur ve mutluluk olur. Sonuç olarak bir ülkede de evde de aynı şekilde yönetilir ve kararlar alınır.”

Öğrencilerden Ö21'in paragrafı iki cümleden oluşmaktaydı. Dolayısıyla paragraf niteliği taşımamaktaydı. Araştırmacı, öğrenciye paragrafın en az beş cümleden oluşması gerektiğini söyleyerek biçime yönelik dönüt ve içeriğe yönelik de yazdıklarını zenginleştirmesi yönünde dönüt vermiştir. Öğrenci öğretmeninden aldığı dönütten sonra Ö23 ile çalışmış ve düzeltme işlemini akran desteği alarak yapmıştır.

Ö21'in dönütten önceki paragrafı

"Hayalimdeki Atatürk, çalışkan ve çok kitap okuyan bir öğrenciydi. Büyüdüğünde ise halkını kendisinden çok düşünen bir kahramandı."

Ö21'in dönüt aldıktan sonraki paragrafı

"Hayalimdeki Atatürk aslında gerçeğinden pek farklı değil. Hayalimdeki Atatürk çalışkan ve çok kitap okuyan bir çocuktü. Herkese yardım eden ve istedikleri için elinden geleni ardında koymayan biriydi. Tabii büyüdüğünde de aynıydı. Ülkesini ve halkını kendinden daha çok düşünen/önemseyen bir kahramandı. Aynı zamanda savaşta da olsa hiçbir zaman kitap okumayı unutmazdı."

Öğrencilerden Ö9'un yazdığı ifadenin cümle niteliğinde olmadığına yönelik öğrenciye dönüt verilirken paragrafın en az beş cümleden oluşması gerektiği ve örneklerle zenginleştirilmesi yönünde dönüt verilmiştir.

Ö9'un dönütten önceki paragrafı

"herkesin isteklerini ülkedeki gibi demokrasi ile yapmak"

Ö9'un dönüt aldıktan sonraki paragrafı

"Demokrasi kurallarına göre ve paylaşarak yönetilen en küçük kurum aile yada ülke başarılı ve doğru yönetilir. Bir ülkeyi yönetmek, bir evi yönetmek gibidir cümlesinde anlatılmak istenen demokratik, ortak seçimler yaparak, çalışarak, güvenerek, doğruları söylemektir. Başarının sırrı bu yoldan geçmektedir."

Araştırmacının 13.11.2018 tarihli notundan: "Öğrencilerin erişti sınavından sonra verdiğim bu ödeve gereken önemi vermedikleri yanıt paragraflarından anlaşılıyordu. Dönüt verirken bunun nedenini sorduğumda Ö17'nin verdiği yanıt ilgimi çekti: 'Öğretmenim, sınavda da yazdık, sınav bitti artık diye düşünüp fazla önemsemeden yaptım.' Bununla birlikte işbirlikli öğrenme yönteminin iyi çalıştığını gözlemledim. Özellikle Ö9, Ö12 ile çalışmaktan çok memnun görünüyordu ve bana gelen yanıt cümlesi de eksikliklerine rağmen iyi sayılırdı. Ö9'un yazma becerisi alanında olumlu bir dönüte ihtiyacı vardı, gereken olumlu dönütü böylece almış oldu. Yine de yazma tutukluğu yaşıyor gibi. Ayrıca Ö9, Ö12 ile çalışmadan evvel bilgisayar başında uzunca bir süre bekledi ve hiçbir düzeltme işlemi yapmadı."

4.6 Öğrenci Anketinden Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

Öğrencilerden öğretmen dönütü hakkında görüşlerini toplama amaçlı yapılan 10 soruluk anket cevaplarından elde edilen verilere göre öğrencilerin öğretmenlerinin dönütü hakkındaki görüşleri olumlu, olumsuz ve geliştirilebilir olmak üzere şöyledir:

Olumlu Görüşler

Öğrencilerin %91,11'i öğretmeninden aldığı dönüt sayesinde paragrafını nasıl yazması gerektiği konusunda bilgilendiği söylemiştir. Öğrencilerin %71,11'i paragrafında neleri eksik yaptığını öğretmenin dersteki dönütü sayesinde anladığını söylemiştir. Öğrencilerin %86,67'si ölçütleri önceden okumanın paragrafını nasıl yazması gerektiği hakkında bilgi sağladığını söylemiştir. Öğrencilerin %68,89'u ölçüt bilgisinin yeterince açık, net ve geliştirici olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin %68,89'u öğretmenin tüm öğrencilerin cevaplarını okuduğunu söylemiştir. %77,78'i öğretmenin dersteki dönütünden sonra paragrafını düzelttiğini söylemiştir. %77,78'i cevabını düzeltme hakkı tanınmasının paragrafını nasıl yazması gerektiği konusunda kendisine bilgi verdiğini söylemiştir. %68,96'sı öğretmen dönütünün beklenen ölçütlere uygun paragraf yazmasında kendisine yardımcı olacağını söylemiştir.

Olumsuz Görüşler

Öğrencilerin %55,56'sı öğretmeninden aldığı dönütlerin akademik gelişimine katkı sağladığını söylerken %40'ı kısmen katkı sağladığını söylemiştir.

Geliştirilebilir Görüşler

Öğrencilerin %62,22'si yazma ödevlerinde bilgisayar kullanmayı tercih ettiklerini söylemişlerdir. Türkçe öğretmenin dönüt tarzını geliştirmek isteyen bir öğrencinin önerisi şöyledir:

"Bence öğretmenimin dönüt verışı gayet güzel ama bazen dönütü tam anlayamıyorum daha açık dönüt yazabilir."

Anket verisinden elde edilen bir diğer bulgu da öğrencilerin yazacakları paragrafta neyin katkı sağlayacağına yönelik verdikleri cevaplardır. Elde edilen bulgu da 20 öğrenci öğretmenin dönütünün katkı sağlayacağını söylemiştir.

Bununla birlikte 9 öğrencinin verdiği cevaplar incelendiğinde ise ölçütlerin ne olduğunu anlamak, bilgisayarda yazmak, biraz daha paragraf ödevleri ve örnekler yapmak, başkalarının yazdığını okuyup fikir almak, konuyu önceden araştırmak sonra ölçütler neyse ona göre yazmak, gerekli ipuçları, bence bana şu anda bir şey gerekmiyor, ölçütlere göre yazmak sonra yazımı kontrol etmek, öğretmenin önce ölçütleri açıklaması sonra yazmayı denemek en son yazmak şeklinde cevaplar yazdıkları bulgulanmıştır.

Bölüm 5

Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın bulguları ışığında araştırma sorusunun cevabını için elde edilen sonuçlar ortaya konacak ve tartışılacaktır. Araştırma problemine yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar araştırma sorularına cevaben sırasıyla tartışılmıştır. Son olarak araştırmacının önerilerine yer verilecektir.

5.1 Araştırma Sorularının Bulgularının Tartışılması

5.1.1 Araştırmanın birinci sorusuna ilişkin tartışma. Araştırmanın birinci sorusu “*Ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin paragraf yazma sorularındaki başarıları öğretmeninden aldığı dönütler sayesinde artar mı?*” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrenciler izleme ve erişim sınavı olmak üzere iki sınav olmuşlardır. Her iki sınavda da paragraf yazma düzeyinde becerileri bir soru ile ölçülmüştür. Öğrenciler, izleme sınavı öncesi tematik paragraf yazma çalışmalarına dönüt almışlardır. Dolayısıyla sınav öncesi yazdıkları paragraflarına bir kez dönüt alarak sınava girmişlerdir. İzleme sınavından sonra ise izleme sınavında yazdığı, izleme sonrası geri besleme ev ödevinde, erişim hazırlık ev ödevinde yazdığı paragrafına dönüt almıştır. Dolayısıyla erişim sınavı öncesi öğrencilere üç defa dönüt verilmiştir. Sonuç olarak araştırma sorusu kapsamında öğrencilerin paragraf düzeyinde yazma başarılarının artmış olduğu söylenebilir. İzleme sınavındaki paragraf sorusunun puanı ile erişim sınavındaki paragraf sorusunun puanının ortalamaları arasında fark aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8’de 6B ve 6C şubelerinin izleme ve erişim puanlarının ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Tablo 8

Şubelerin Ortalamalarının Karşılaştırılması

Şubeler	İzleme puan ortalaması	Erişi puan ortalaması	İzleme ve erişim ortalamaları farkı
6B	4,57	8,20	3,63
6C	5,06	8,40	3,34

Tablodaki verileri yorumladığımızda her iki şubenin paragraf sorusunun ortalama puanında artış olmuştur. Bununla birlikte B şubesi 14 kişi, C şubesi 15 kişidir. 1 öğrencinin puanının farkının yanı sıra C şubesinden iki öğrenci hiç puan alamamıştır. Bu durum ortalamalarını etkilemiştir. Bu bilgi şu nedenle önemlidir: C şubesinde yer alan Ö27 6 puan almış, diğer öğrenciler ise tam puan almışlardır. B şubesinde ise Ö6 ile Ö9 5 puan almışlar. İki öğrenci 7 puan, iki öğrenci 8 puan, dört öğrenci de 9 puan almıştır. Tam puan alan 4 öğrenci vardır.

Bu araştırma öğrencilerin tematik paragraf düzeyinde yazma çalışmasıyla başlamıştır ve öğrenciler izleme ile erişim sınavlarındaki paragraf yazma becerisini ölçen sorulara süreç içinde öğretmeninden aldıkları yazılı ve sınıfa verilen toplu dönütlerle hazırlanmışlardır. Aldıkları dönütler sonrasında izleme ve erişim sınav puanı ortalamalarında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Erişim sınavı ortalamasında - sadece paragraf düzeyinde soru için- başarılarında bir artış görülmüştür.

Elde edilen bu sonuç, alan yazındaki yazma eğitiminde dönüt vermenin yazma becerisini geliştirmeye etkisini inceleyen araştırmalarla paralellik göstermektedir. Karaalioğlu (1992:67)'na göre *“Yazma çalışmalarının verimi; özellikle, yapılacak düzeltmelerle sıkı sıkıya ilgilidir. Kompozisyon düzeltimi, oluş hâlindeki kişiliğe en doğru yolu göstermektedir.”*

Overall ve Sangster'a (2006) göre dönütün yazma uygulamalarından hemen sonra verilmesi yazma becerisinin desteklenmesi, netleştirilmesi ve geliştirilmesi için oldukça faydalıdır. Ayrıca öğrencilerin yazdıkları hakkında öğretmenin her türlü değerlendirmesi, kısa bir notu, bir gülümsemesi dahi öğrenci motivasyonunu sağlamada önemli bir rol üstlenebilir (akt. Coşkun ve Tamer, 2015). Dolayısıyla dış motivasyonu öğretmen tarafından sağlanan bir öğrenci kendisini geliştirmek için de çaba sarf edecektir. Motivasyon başarı getirecektir. Yazdıklarına dönüt alan öğrenci

hatalarını görecek ve bir sonraki yazmasında neleri yapması gerektiğini bilen öğrenci için aynı hataların tekrarlanma olasılığı azalacaktır (Temizkan, 2009: 90-112). Öğretmen tarafından yazısında görülen ve pekiştirilen olumlu özelliklerle de daha iyi bir anlatım becerisine sahip olabilecektir (Göçer, 2007: 86). Nitekim alan yazında yer aldığı gibi dönütün öğrencinin yazma becerisinin gelişimine katkısını erişî sınavında yazdıkları paragraflarda yapılan hataların düşüşünde de görülmüştür. Tablo 9’da, öğrencilerin erişî sınavındaki paragraflarında yaptıkları hatalar gösterilmiştir.

Tablo 9

Erişî Sınavındaki Paragraflarda Yapılan Hatalar

Tema	Kategori	Alt Kategoriler	Kodlar
Öğrencilerin İlk Paragraf- larında Yaptıkları Hatalar	İçerikte Yapılan Hatalar	Gelişme bölümünde örneklerle paragrafının içeriğini zenginleştirmeme	Örnekleme
		Giriş ve gelişme bölümündeki cümleleri bir sonuca bağlama- ana fikri vermeme	Sonuç
		Ana fikri verip bu ana fikri gelişme bölümünde desteklememe	Destekleme
	Biçimde Yapılan Hatalar	Paragrafa “bu ifade”, “bu öyküde” şeklinde başlama (giriş cümlesinin kendisinden önce başka hiçbir cümlenin varlığını gerektirmemesinin kavranması)	Başlangıç
		Tek paragrafta üç ayrı paragraf başı yapma (giriş, gelişme, sonuç bölümlerini paragraf başı ile gösterme)	Paragraf başı

Tablo 9’da öğrencilerin erişî sınavındaki paragraflarında yaptıkları hatalar gösterilmiştir. İlk kategori olan içerikte yapılan hataların altında üç alt kategori belirlenmiştir. Alt kategoriler altında üç kod bulunmaktadır. Bu kodlar, sekiz

öğrencinin paragrafında görülmüştür. Öğrencilerin ilk paragraf yazma çalışması olan tematik paragraf yazma ödevinde yer alan özet, olay ve geliştirme kodlarına ait hata türüne rastlanmamıştır.

Kategorilerden ikincisi biçimde yapılan hatalardır ve bu temanın altında iki alt kategori bulunmaktadır. Alt kategoriler altında iki kod bulunmaktadır. Bu kodlarda hata yapan üç öğrenci vardır. Tematik paragraf yazma ödevinde yer alan geçiş ve bağlama kodlarına ait hata türüne erişti sınavındaki paragraflarında rastlanmamıştır.

5.1.2 Araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin tartışma. Araştırmanın ikinci sorusu “*Öğrencilerin, öğretmeninden aldığı dönütler hakkındaki düşünceleri nedir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilere öğretmeninden aldığı dönütler hakkındaki görüşleri anket yoluyla sorulmuştur. Elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin çoğunun eğilimi öğretmeninden yazılı ve sözlü dönütler almayı tercih etmeleri yönündedir. Alan yazına bakıldığında da ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin kendi yazılarına yönelik en çok tercih ettiği dönütün öğretmeninden aldıkları sözlü dönüt olduğu görülmektedir (Ülper, 2011). Öğretmenin dersteki dönütlerinin yazılı anlatımında eksiklikleri göstermesinin kendi eksikliklerini fark etmelerini sağladıklarını ifade etmişlerdir.

Bulgular gösteriyor ki öğrenciler öğretmenlerinin dönütünden memnun ancak daha açık bir dille dönüt vermesi yönünde de görüş belirtmişlerdir. Burada dönütün dili, öğrenciye yönelik oluşunun önemi ön plana çıkmaktadır. Yazma öncesi öğrenci ihtiyacına yönelik belirlenen standart ölçütlerin öğrencilerin kendi yazmaları hakkında düşünme ve kendi yazmalarını denetleyici bir rolü olduğunu sonucunu vermektedir ancak ölçütlerde de kullanılan dil daha açık ve öğrencinin anlayabileceği düzeyde olması gerekmektedir. Göçer (2011) öğretmenlerin öğrencilerin yazma becerilerinin bu öğrenme ve öğretme sürecinde gelişeceğinin akıllarından çıkarmamaları gerektiğini ifade ederken kullanılan dönütün diline dikkat çeker. Eksikliklerin söylenmesinde öğretmenin kullanacağı biçim öğrencileri ya yazma çalışmasından soğutacak ya da eksikliklerini gidermek için daha dikkatli davranmaya yöneltacaktır. Öğretmenin dönüt verirken olumlu bir tarz kullanmasının yanı sıra yazının biçim ve içerikle ilgili değerlendirmesinde de açık ve aşırı kaçmayan bir dil kullanması gerekmektedir.

Bununla birlikte anket sorularından elde edilen bulgulardan çıkan bir diğer

sonuç da öğrencilerin paragraf düzeyinde yazma ödevlerini daha çok bilgisayar üzerinden gönderilen google formlarla yapmayı istemeleridir. Yanı sıra daha çok paragraf düzeyinde yazma ödevleri yapmaları, daha çok iyi yapılandırılmış paragraf örneği görmeleri de yazdıkları cevaplar arasındadır.

Alan yazında da yazmanın ancak yazarak ve okuyarak geliştirilebilir bir beceri olduğuna değinilmiştir. Yazma becerisi öğretilir olduğundan öğrencilere belirli bir yazı kültürü verilebilir. Yazılı anlatımın en önemli amacı öğrencileri seviyelerine göre bilgilendirmek, bol örnekle karşılaştırıp okumalarını sağlamak ve uygulamalarla yeterliliklerini arttırmaktır (Aktaş ve Gündüz, 2001: 58).

Öğrencilerin öğretmeninin dönütünden memnun oldukları söylenebilir ancak dönütün diline, ölçüt bilgisinin denetleyici olmasının yanı sıra öğrenci düzeyine uygunluğuna ve her yazma çalışması öncesi ölçütlerde istenenlerin tekrar üzerinden geçerek açıklanmasına, daha fazla yazma ve yazdıklarını düzeltme çalışmalarına zaman ayrılmalıdır.

Bu bulgular ışığında yazma çalışmalarının niteliği açısından bir sonraki kısımda öneriler ele alınmıştır.

5.2 Öneriler

Türkçe dersinde yazma öğretiminde paragraf düzeyinde yazma becerisinde dönütün başarı üzerindeki artışının olup olmayacağının incelendiği bu araştırmada nicel olarak ele alınan sınav puan ortalamalarının yanı sıra öğrenci anketi uygulanmıştır ve bu anketteki öğrenci görüşleri öğretimin devamlılığı ve yenilenmesi, yapılandırılması açısından birtakım öneriler sunmanın gerekliliğini işe koşturmuştur. Araştırmanın bu bölümünde yazma eğitiminin niteliği açısından uygulayıcılar ve araştırmacılar için önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1 Uygulayıcılar için öneriler. Standartlaşma ve somut bilgi adına koyulan ölçütler yazma çalışmasından önce öğrencilerle paylaşılmalı ve yazmalarındaki beklentiler ölçütler ışığında açıklanmalıdır.

Dönüt dilinin mutlaka öğrencinin anlayabileceği açıklıkta olması gerekmektedir. Öğretmenin, öğrencinin paragrafını değerlendirirken kendini öğrencinin yerine koyarak değerlendirmesi faydalı olacaktır. Öğrenciler sınıfa

verilen toplu dönüt yerine bireysel dönütler istemektedirler. Yazma çalışmaları üzerine yazılmış olan yazılı hâldeki dönütleri bireysel dönüt olarak görmemekte sözel dönüt istemektedirler. Bu durumda öğrencilerle belli aralıklarla yazma çalışmaları hakkında sohbet havası içinde planlı görüşmeler yapılması yazma çalışmalarının kalitesi ve öğrenci motivasyonu yönünde katkı sağlayabilir. Tematik hazırlanan yazma kitapçıklarına paragraf düzeyine daha çok örnek koyulabilir ve sınıf içi ders esnasında paragrafların içerik ve biçim düzenlemesi öğrencilerle birlikte incelenebilir.

Yazma çalışması tamamen içsel bir eylem olduğundan bireyin o günkü hissiyatlarıyla, duygu ve düşünceleri, konuya yakınlığı ve uzaklığı ile çok ilgilidir. Bu sebeple öğrencilerin yazmalarını geliştirmek amacıyla öğrencilerin kendi yazma konularını seçmelerine izin verilebilir. Paragraf düzeyinde kendi seçtikleri konularda yazma çalışmalarını ölçütler bilgisi çerçevesinde yapabilirler.

Sınıfa verilen toplu dönütlerin bir kısmı küçük gruplarla akran geri bildirim şeklinde planlanabilir. Sınıf ortamı beraber çalışabilecekleri şekilde düzenlenebilir. Bilgisayar üzerinden gelen cevapları okumak araştırmacı için hem zaman açısından hem de mekân açısından oldukça kolay ve tasarruflu. Ancak öğrencilerin bilgisayarda yazarken yazım kuralları açısından daha fazla yanlış yaptıkları görüldüğünden ölçütlere yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin yerinde kullanımını içeren paragraflarının biçimini denetleyen ve sınırlayan bir madde eklenebilir.

Uygulayıcı için yol göstermesi ve kendi öğretim şeklini değerlendirebilmesi açısından sınıf içi toplu olarak verdiği dönüt cümlelerini analiz edebilmek için ses kaydı yapılması hem veri çeşitliği sağlaması hem de araştırmacının sonraki öğretim durumu için de veri oluşturması açısından faydalı ve önemlidir.

Sürece dayalı yazma, devlet okullarındaki kalabalık sınıflarda uygulanması zor bir eğitimidir. Kalabalık sınıflarda zorunluluktan ürün odaklı yazma eğitimi yapılmaktadır. Çünkü öğretmenin öğrencinin yazma aşamasında sürekli yanında olması ve son yazma deneyimine kadar dönüt vermesi zaman açısından çok mümkün olamamaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin yazma becerilerinin de gelişmesi için öğretmenin dönütüne ve sürekli yazma deneyimine ihtiyacı vardır. Dolayısıyla kalabalık sınıfları olan öğretmenler, bu çalışmadaki gibi paragraf düzeyinde yazma

alışmalarını sürece dayalı yazma eğitimi şeklinde uygulayabilir ve öğrencilerin ihtiyaı olan dönütleri paragrafları üzerinden verebilirler.

5.2.2 Araştırmacılar için neriler. Yazma ğretiminin niteliği açısından metin düzeyinde yapılan çalışmalar alan yazında yer alırken daha küçük birim olan paragraf düzeyinde yazma çalışmaları hakkında da araştırmalar yapılabilir.

Öğrencinin dönüt aldıktan sonra yazma becerisindeki gelişimini gösteren çalışmalara daha çok yer verilebilir. Türkçe ğretimi yazma kazanımları açısından yapılan çalışmaların geri bildirim ile daha çok ilişkilendirilmesi yazma eğitimi açısından faydalı olacaktır.

Öğrencilerin yazma çalışmalarına almak istedikleri dönütler hakkında da yapılacak olan çalışmalar alan yazına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adalı, O. (2004). *Anlamak ve anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil: ana çizgileriyle dilbilim (1, 2, 3 ciltler)*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2001). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, H. ve Ateş, S. (2013). Türkçe dersi öğrenme-öğretme sürecinin anlama öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(3), 268-300.
- Alacapınar, F. G. (2006). Tekrar ve düzeltmenin erişiyeye etkisi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2(2), 126-135.
- Arıcı, A. F. ve Urgan, S. (2008). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarının bazı yönlerden değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 317-327.
- Artvinli, E. (2010). Coğrafya derslerini yapılandırmak: Aksiyon (eylem) araştırmasına dayalı bir ders tasarımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 21, 184-218.
- Kurt, G., & Atay, D. (2007). The effects of peer feedback on the writing anxiety of prospective Turkish teachers of efl. *Online Submission*, 3(1), 12-23.
- Balta, Y. ve Türel, Y. K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde kullanılan farklı ölçme değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bir inceleme. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 37-45.
- Baykal, A. (1986). Bilgisayar destekli öğretim. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 2(10), 30-31.
- Bolat, Ö. (2016). *Beni ödülle cezalandırma*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Bütüner, S. Ö., Çimer, S. O., ve Yiğit, N. (2010). Öğretmenlerin öğrencilerine verdikleri dönütlerin tiplerinin ve niteliklerinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 517-538.

- Büyükkarcı, A. ve Müldür, M. (2017). Teknoloji kullanımının yazma becerisine yansımalarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 22-38.
- Çalışkan, M. (2015). Etkili dönüt verme yolları. *Journal of Turkish Studies*, 10(11), 417-430.
- Çetinkaya, G., ve Köğce, D. (2014). Ortaokul Türkçe ve matematik öğretmenlerinin öğrencilere verdikleri sözel geri bildirimlerin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 113-136.
- Çevik, Y. D. (2014). Dönüt alan mı memnun veren mi? Çevrimiçi akran dönütü ile ilgili öğrenci görüşleri. *Öğretim Teknolojileri & Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 3(1), 10-23.
- Coşkun, E. (2009). Yazma eğitimi. A. Kırkkılıç ve H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Coşkun, E. (2011). Yazma eğitiminde aşamalı gelişim. M. Özbay (Ed.), *Yazma eğitimi* (ss. 45-83). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Coşkun, E. ve Tamer, M. (2015). Yazma eğitiminde geri bildirim türleri ve kullanımı / Types and use of feedback in writing education. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32).
- Çubukçu, Z. (2011). Düşünme becerileri. S.B. Filiz (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* (ss. 280-334). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirel, Ö. (2006). *Plandan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Gül, Ş. M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri: Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dökmen, Ü. (1982). Farklı tür geribildirimlerin (feedback) öğrenmeye etkisi. *AÜ EBF Dergisi*, 71-79.

- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş: nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergin, A. (1995). *Öğretim teknolojisi iletişim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Erişen, Y. (1997). Öğretim elemanlarının dönüt ve düzeltme davranışlarını yerine getirme dereceleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3(1), 45-62.
- Göçer, A. (2007). *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. İlköğretimde Türkçe Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Göçer, A. (2011). Yazma çalışmalarını değerlendirme. M.Özbay (Ed.), *Yazma eğitimi* (ss. 195-237). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göçer, A. (2011). Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarının Türkçe öğretmenlerince değerlendirilmesi üzerine. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 71-97.
- Göçer, A. (2013). Yazma çalışmalarını değerlendirme. M.Özbay (Ed.), *Yazma eğitimi* (ss. 199-240). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göçer, A. ve Tabak, G. (2013). 6-8. Sınıflar Türkçe dersi öğretim programının ürün ve süreç odaklı yazma yaklaşımları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 147-169.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Güneş, F. (2009). Türkçe öğretiminde günümüz gelişmeleri ve yapılandırıcı yaklaşım/the new developments in teaching of Turkish and constructivist approach. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11).
- Güneş, F. (2012). Testlerden etkinliklere Türkçe öğretimi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 31-42.
- Harari, Y. N. (2014). *Hayvanlardan tanrılara sapiens*. İstanbul: Kolektif Kitap.
- İpşiroğlu, Z. (2015). *Düşünmeyi öğrenme ve öğretme*. Ankara: Say Yayınları.
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kangalgil, M. (2013). Beden eğitimi ve spor derslerinde dönüt kullanımının öğretmen boyutuyla değerlendirilmesi. *Eğitim ve bilim*, 38(170).
- Karaalioğlu, S. K. (1992). Yazmak ve konuşmak sanatı kompozisyon. *İstanbul: İnkılâp Kitabevi*.
- Karaman, G. (2010). Sesli ve yazılı geri bildirimlerin öğrenci memnuniyet ve başarı düzeylerine etkisi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: planlı yazma ve değerlendirme. M. Özbay (Ed.), *Yazma eğitimi* (ss. 21-43). *Ankara: Pegem Akademi*
- Kızıltepe, Z. (2002). İyi ve etkili öğretmen. *Eğitim ve Bilim*, 27(126).
- Kuzu, A. (2005). Oluşturmacılığa dayalı çevrimiçi destekli öğretim: Bir eylem araştırması, Yayınlanmamış Doktora Tezi. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir*.
- Maden, S. (2012). Türkçe öğretmenlerinin öğretim stilleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 1(1). 178-200.
- M.E. Bakanlığı, (2017). *Türkçe dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: MEB.
- Özbay, M. (2009). *Türkçenin özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Öncü Kitap
- Özbek, R. (2017). Öğrenme-öğretim süreci. Pegem Atıf İndeksi, 172-217.
- Özdemir, E. (2005). *Sözlü-yazılı anlatım sanatı (kompozisyon)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Özgür, H. (2011). Bilgisayar destekli eğitim yazılımlarında kullanılan geri bildirim türlerinin akademik başarıya etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13(1). 127-145.
- Peker, R. (1992). Geri bildirimün üniversite öğrencilerinin ölçme ve değerlendirme dersindeki başarısına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 31-39.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.

- Sezer, G. O. ve Özyürek, M. (2015). İpuçları ve dönütlerle öğretmen ödülleri artırmanın öğrenci davranışlarına etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 3(15), 265-288.
- Şahin, M. (2015). Öğrenme ve öğretme sürecinde uygulanan dönüt etkinliği ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15(1). ss. 247-264.
- Şengül, M. ve Yılmaz, Ö. (2016). Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan okutmanların kullandıkları geri bildirimlerin tipleri ve nitelikleri: bir durum belirleme çalışması. *Journal of Academic Studies*, 17(68). 173-187.
- T.D. Kurumu, (2010). *Güncel Türkçe Sözlük*. (Çevrimiçi).
- Tekşan, K. (2001). Yazılı anlatımı geliştirmede ön hazırlığın etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale*.
- Temizkan, M. (2009). Akran değerlendirme konusundaki konuşma becerisinin geliştirilmesi üzerindeki etkisi/The effect of peer assessment on the development of speaking skill. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12).
- Tertemiz, N. (2011). Tam öğrenme modeli ya da okulda öğrenme kuramı. *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Tok, Ş. (2014). Öğrenme-öğretme strateji ve modelleri. A. Doğanay (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Türnüklü, E. B. (2003). Türkiye ve İngiltere'deki matematik öğretmenlerinin değerlendirme biçimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24).
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(23), 461-472.
- Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(02), 1-13.
- Ülper, H. (2009). Metinlerin tutarlılık özelliklerine ilişkin olarak öğrencilere geri bildirim sunmada işbirliği ilkelerinin kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 422-429.

- Ülper, H. ve Uzun, L. (2009). Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi izlencesinin öğrenci başarısına etkisi. *İlköğretim Online*, 8(3), 651-665.
- Ülper, H. (2011). Öğrencilerin ürettikleri taslak metinlerine yönelik geri bildirim almaya ilişkin yeğleyişleri. *Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11(22). ss. 280-300.
- Ülper, H. (2012). Taslak metinlere öğretmenler tarafından sunulan geribildirimlerin özellikleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(165).
- Watson, P. (2014). *Fikirler tarihi: ateşten Freud'a*. 1.Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Yaman, H. ve Dağtaş, A. (2015). Norveç ve Türkiye'deki ana dili öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2015(19), 343-382.
- Yavuz, M. (Ed.). 2016. *Yeni nesil okul "araştıran okul"*. 1.Baskı. İstanbul: Eğitim Kitapevi Yayınları.
- Yeşilyaprak, B. (Ed.). 2010. *Eğitim psikolojisi: gelişim-öğrenme-öğretim*. 21.Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe öğretiminde alternatif yöntemler*. Anı Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2016). Dönüt verme ve düzeltme türlerinin altıncı sınıf öğrencilerinin yazma becerilerine etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 312-327.
- Yılmaz, Y. (2010). Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi. C. Yıldız (Ed.), *Yazma öğretimi* (ss. 203-276). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, Ö. (2015). Etkileşimli sınıf ortamında biçimlendirici değerlendirme ve dönüt: Mobil teknoloji kullanımı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5 S), 1832-1841.
- Yiğit, F., & Kırımlı, B. (2014). Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulama biçimleri ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar. *Electronic Turkish Studies*, 9(3). 1621-1639.

EKLER

A. Temaya Uygun Paragraf Yazma Ev Ödevi

KEDİ (s. 24)

A) "Vicdan muhasebesi nedir?" anlamını yaz. Ailene danışabilirsin.

B) Mecit'in kedi ile ilgili vicdan muhasebesini değerlendiren bir paragraf yaz. Bu paragrafta Mecit'in kedi ile ilgili davranışları, aldığı kararları ve sonucunda neye, niçin karar verdiğini yazmış olmalısın.

Hatırlatma: Paragrafın giriş, gelişme, sonuç bölümü olmalı. Cümleleri birbirine bağlayıcı öğelerle bağla. (ama, çünkü, bundan dolayı gibi.)

Giriş: İlk cümlelerin konuya giriş olmalı.

Gelişme: Bu kısımda yazını soruda istenenlerle zenginleştir.

Sonuç: Yazını artık bitir. Son cümlelerini yaz. Konuyu kapat.

B. İzleme Sınavı Paragraf Yazma Becerisini Ölçen Soru

Soru 7. “Mecit’in Maceraları, İlk Yıllar” eserinin “Kedi” hikâyesinde Mecit’in göstermiş olduğu davranışı “erdem” teması içinde değerlendiren bir paragraf yazınız. (Cevap cümleleriniz aşağıdaki değerlendirme rubriğine göre puanlanacaktır.)

Ölçütler	Puan			
Paragrafı; giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşmuştur ve bu bölümlerin özelliklerini taşımaktadır.	2	1	0	
Paragrafında erdem kavramını açıklamıştır.	2	1	0	
Paragrafında Mecit’in davranışını erdem kavramı ile bağdaştırmıştır.	3	2	1	0
Paragrafında “Kedi” hikâyesinden örneğe yer vermiştir.	3	2	1	0

Yanıt 7.

10

C. İzleme Geri Besleme ve Erişim Hazırlık Ev Ödevi

Yakınlarımızla, dostlarımızla, arkadaşlarımızla ve diğer insanlarla sağlıklı iletişim kurabilmek, mutlu ve huzurlu yaşayabilmek için çıkan ve çıkabilecek her türlü çatışmaları, anlaşmazlıkları çözüme yoluna gitmeliyiz.

Böylece aramızda yaratacağımız küçük barışlar dünyaya yayılarak evrensel barışı sağlayacaktır.

(Kaynak: www.insanidegerleregitimi.com)

YÖNLENDİRİCİ SORULAR:

- Bu düşünceye katılıyor musunuz?
- Bu düşüncenin katıldığınız yönleri neler?
- Katılmadığınız yönleri neler?
- Günlük yaşamdan örnek verebilir misin?

Soru 2: Parçayı okuduktan sonra yönlendirici soruları cevaplayan bir paragraf yazınız. Paragrafınız kendi düşüncelerinizi içermeli.

.....

.....

.....

.....

Soru 3) "Hatıra Fotoğrafı" öyküsünde Taki Amca'nın Mecit'in fotoğrafını çekerkenki davranışını erdem teması içinde değerlendiren bir paragraf yazınız.

Ölçütler	Puan			
Paragrafı; giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşmuştur ve bu bölümlerin özelliklerini taşımaktadır.	2	1	0	
Paragrafında erdem kavramlarını açıklamıştır.	2	1	0	
Paragrafında Taki Amca'nın metindeki iki davranışını erdem kavramı ile bağdaştırmıştır.	3	2	1	0
Paragrafında kendi yaşamından bir örneğe yer vermiştir.	3	2	1	0

D. Erişî Sınavı Paragraf Yazma Becerisini Ölçen Soru

Soru 5. "Gerçek dostlar, yıldızlar gibidir; karanlık çökünce ortaya çıkarlar." cümlesini açıklayan paragrafı aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre yazınız.					
Ölçütler	Puan				
Paragrafı; giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşmuştur ve bu bölümlerin özelliklerini taşımaktadır.	4	3	2	1	0
Paragrafında cümlenin mecazi anlatımlarının anlamını açıklamıştır.	3	2	1	0	
Paragrafında kendi yaşamından bir örneği cümlenin anlamı ile bağdaştırmıştır.	3	2	1	0	
Yanıt 5.					
10					

E. Ev Ödevi

Bölüm 1/2

"İZLEDİĞİMDEN YOLA ÇIKARAK PARAGRAF YAZIYORUM." EV ÇALIŞMASI

Sevgili Öğrencim,
"Düşlerimdeki Atatürk" filmi izledikten sonra aşağıdaki sorular size verilen paragraf yazma ölçütlerine göre yazınız.

Bu form otomatik olarak MEF Eğitim Kurumları kullanıcıları için e-posta adresleri topluyor. [Ayarları değiştir](#)

"Düşlerimdeki Atatürk"

Bir Çağan Irmak yapımıdır.

Aşağıdaki boşluğa adınızı / soyadınızı yazınız. *

PARAGRAF YAZMA ÖLÇÜTLERİ

TEK PARAGRAF=TEK KONU ŞEKLİNDE YAZ.

BİR PARAGRAF BAŞI YAP.

SORUDA VERİLEN CÜMLEYİ AÇIKLA.

GİRİŞ = KONUYU EN GENEL ELE ALDIĞIN KISIM OLMALI.

GELİŞME: İZLEDİĞİN FİLMDEN ÖRNEKLERİN YER ALDIĞI KISIM OLMALI.

SONUÇ: ANA FIKRİNİ VERDİĞİN KISIM OLMALI.

"Bir ülkeyi yönetmek, bir evi yönetmek gibidir." sözünü kızın evindeki gözlemlerinden yola çıkarak açıklayın. *

Uzun yanıt metni

Senin hayalindeki "Atatürk"ü yaz. *

Paragraf ölçütlerini bu soruda da uygula.

Uzun yanıt metni

F. Öğrenci Anketi

GOOGLE FORMS ÖDEVİNDEN SONRA GERİ BİLDİRİM VE DÜZELTME HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİZ

1. Paragraf yazma ölçütlerini önceden okumak paragrafımı nasıl yazacağım hakkında beni bilgilendirdi.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

2. Ölçüt bilgisi benim için yeterince açık, net ve geliştiriciydi.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

3. Bu hafta sonu ödevinde öğretmenim hepimizin cevabını okumuştü.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

4. Yazdığım paragrafta neleri eksik yaptığımı aşağıdakilerden hangisi sayesinde anladın?

- Paragrafımı nasıl yazacağımı anlatan ölçütler sayesinde
- Öğretmenimin dersteki dönütü sayesinde
- Arkadaşlarımın yazdığı paragrafları okuyarak
- Bu soruyla ilgili düşünceni yaz.

5. Öğretmenimin dersteki dönütü ile paragrafımı nasıl yazmam gerektiği konusunda bilgilendim.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

6. Öğretmenimden derste aldığım dönüt ile paragrafımı yeniden yazarak cevabımı düzelttim.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

7. Cevabımı düzeltme hakkı tanınması, paragrafımı nasıl yazmam gerektiği konusunda bana yardımcı oldu.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

8. Yazma ödevlerinde bilgisayar kullanmayı ve yanıtları yine bilgisayar üzerinden düzeltmeyi tercih ederim.

- Katılıyorum.
- Kararsızım.
- Katılmıyorum.
- Bu madde ile ilgili düşünceni yaz.

9. Beklenen ölçütlere tam uygun paragraf yazabilmek için sana ne yardımcı olur?

10. Hafta sonu ödevlerini yaptıktan sonra Türkçe öğretmeninden aldığın dönütler, senin akademik gelişimine katkı sağlıyor mu?

- Evet, her zaman bireysel dönüt alabiliyorum ve bu, beni geliştiriyor.
- Kısmen katkı sağlıyor çünkü bazen sınıfa toplu dönüt veriyor.
- Hayır, gelişimime bir katkı sağlamıyor çünkü ödevlerime dönüt alamıyorum.
- Türkçe öğretmenin dönüt tarzını geliştirmek istesen ona neler söyledin?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: Bakıcı Şolt, Emre

Uyruk: T.C.

Doğum Tarihi: 22 Ekim 1985, İstanbul

Medeni Durum: Evli

Telefon: 0212 362 26 33 (1371)

Fax: 0212 257 82 25

email: solte@mef.k12.tr / emresolt@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Trakya Üniversitesi	2008
Lise	Otakçılar Lisesi	2003

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2013-2015	Bahçeşehir Koleji	Türkçe Öğretmeni
2015-2019	MEF Okulları	Türkçe Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce (Orta Düzey)